

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Situační analýza Nové Město pod Smrkem

Výzkumná zpráva

Říjen 2023

Jana Mair

Terénní šetření realizovali: Jana Mair, Adam Duffek, Hana Kociánová, Zuzana Korecká, Luboš Sál

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR, 2023

Jana Mair (jana.mair@mmr.cz)

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou

Obsah:

Seznam zkratk.....	5
Manažerské shrnutí.....	6
Kontext a cíl analýzy.....	8
Metodologické ukotvení.....	8
Standardy výzkumné práce ASZ.....	9
Základní terminologie.....	10
Sociodemografická charakteristika města.....	12
Sociální vyloučení.....	15
Výplaty sociálních dávek.....	16
Příspěvek na bydlení.....	16
Dávky pomoci v hmotné nouzi.....	17
Zaměstnanost obyvatel.....	21
Zadluženost.....	25
Bydlení.....	28
Popis městského bytového fondu.....	28
Sociálně vyloučené lokality.....	28
Krizové bydlení a pobytové služby.....	29
Bezpečnost.....	30
Prevence.....	31
Návykové látky.....	32
Rodina a síť aktérů rodinné politiky.....	34
Nestátní neziskové organizace působící v NMPS.....	34
Sociální odbory.....	41
Školy a školská zařízení.....	42
Církevní sbory.....	45
Bariéry a potřeby.....	46
Zdraví.....	47
Shrnutí.....	49
Seznam literatury.....	52
Přílohy.....	54

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Organizace, úřady a služby, se kterými byly realizovány rozhovory	9
Tabulka 2 Počty dotázaných domácností ze SVL	9
Tabulka 3 Hodnota indexu sociálního vyloučení v NMPS v letech 2016–2022	15
Tabulka 4 Počet příjemců PnB včetně SPO v letech 2019-2022	17
Tabulka 5 Počet příjemců PnŽ a SPO v letech 2019-2022	18
Tabulka 6 Počet příjemců DnB a SPO v letech 2019-2022.....	19
Tabulka 9 Vyplacené dávky MOP v letech 2016–2022	20
Tabulka 10 Počet UoZ v NMPS, dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání	22
Tabulka 11 Počet volných pracovních míst.....	24
Tabulka 12 Počet a podíl osob v exekuci v NMPS v letech 2020–2023	25
Tabulka 13 Vývoj podílu osob v exekuci v letech 2020–2023	26
Tabulka 14 Počet a podíl bankrotů v NMPS a Libereckém kraji v roce 2022	27
Tabulka 15 Evidované trestné činy a přestupky v NMPS v letech 2019–2023	30
Tabulka 16 Evidované přestupky v letech 2019–2023	31
Tabulka 17 Dosažitelní UoZ	54
Tabulka 18 Sociální služby	56

Seznam grafů:

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v NMPS v letech 2013–2022	12
Graf 2 Věková struktura obyvatel NMPS v letech 2013-2022	13
Graf 3 Vzdělanostní struktura (k 26. 3. 2021)	14
Graf 4 Podíl (v %) příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku	17
Graf 5 Podíl (v %) příjemců PnŽ v průměrném měsíci daného roku	18
Graf 6 Podíl (v %) příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku	19
Graf 7 Vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2016–2022 (v %).....	21
Graf 8 Počty UoZ v NMPS dle délky v evidenci	22
Graf 9 Podíly osob s exekucemi	26
Graf 10 Ukončení PŠD v běžných třídách 7. a 8. ročníku	43
Graf 11 Přírůstek obyvatel v NMPS mezi lety 2013 a 2022	54

Seznam obrázků:

Obrázek 12 Mapa varen a pěstíren odhalených na Frýdlantsku v červenci 2022 - červnu 2023	33
Obrázek 13 Typologie sociálně vyloučených lokalit ASZ	55

Seznam zkratek

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR

APK – asistent prevence kriminality

ČSÚ – Český statistický úřad

ČvT – Člověk v tísni, o.p.s.

DDM – dům dětí a mládeže

DnB – doplatek na bydlení

MOP – mimořádná okamžitá pomoc (dávka pomoci v hmotné nouzi)

NNO – nevládní nezisková organizace

NMPS – Nové Město pod Smrkem

NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

ORP – obec s rozšířenou působností

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

PnŽ – příspěvek na živobytí

PnB – příspěvek na bydlení

SAS – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SVČ – středisko volného času

SVL – sociálně vyloučená lokalita

SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností

SVČ – středisko volného času

UoZ – uchazeč o zaměstnání

ÚP – Úřad práce

ZŠ – základní škola

ZUŠ – základní umělecká škola

Manažerské shrnutí

Situační analýza představuje **analytický podklad pro činnost lokálního konzultanta a dalších aktérů angažovaných v procesu sociálního začleňování v Novém Městě pod Smrkem**. Mapuje stav lokality v oblasti sociálního vyloučení a slouží k základní orientaci v tématech zaměstnanosti, zadluženosti, bezpečnosti, bydlení, rodinné politiky a zdraví.

Na základě hodnot indexu sociálního vyloučení (v roce 2022 27 bodů na škále 0–30) spadá Nové Město pod Smrkem do **kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení** (kategorie 12 až 30 bodů) (Lang, 2021), kam patřilo v roce 2022 3 % obcí. V analýze byly sledovány i jednotlivé indikátory:

- podíl vyplacených příspěvků na živobytí na počet obyvatel starších 15 let v průměrném měsíci roku 2022 dosahoval v Novém Městě pod Smrkem 2,1 % a držel se tak nad celorepublikovým průměrem (0,7 %), ale i nad průměrem ORP Frýdlant (1,6 %),
- podíl vyplacených příspěvků na bydlení na počet obyvatel starších 15 let v průměrném měsíci roku 2022 dosahoval v Novém Městě pod Smrkem 5,4 % a držel se tak nad celorepublikovým průměrem (1,8 %), i nad průměrem ORP Frýdlant (3,2 %),
- podíl nezaměstnaných osob dosahoval v prosinci 2022 v Novém Městě pod Smrkem 9,6 % a držel se tak nad celorepublikovým průměrem (4 %) i nad průměrem v ORP Frýdlant (7,3 %),
- podíl osob v exekuci dosahuje vyšších hodnot (16 %), než je podíl v ORP Frýdlant (11,8 %) a ČR (7,2 %). Navíc mezi osobami v exekuci narůstá podíl těch, co mají tři a více exekucí, ti představovali v roce 2023 71 % ze všech osob v exekuci,
- ve školním roce 2021/2022 ukončilo povinnou školní docházku v běžných třídách v 7. nebo 8. ročníku 19 % žáků, čímž se podíl předčasných odchodů dostal nad celorepublikový průměr (3,6 %), i nad průměr ORP Frýdlant (8,1 %).

Dle kvalifikovaného odhadu uvedeného v *Plánu prevence kriminality* (2021, s. 1) lze počet sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob v Novém Městě pod Smrkem odhadnout na 100–300 osob. Relevantními ukazateli, které odkazují k ohrožení různými rizikovými faktory, je např. počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi v území (v průměrném měsíci roku 2022 64 vyplacených příspěvků na živobytí a 36 vyplacených doplatků na bydlení), míra nezaměstnanosti (v prosinci 2022 evidováno 202 uchazečů o zaměstnání, z toho 155 dosažitelných) a zadluženost (k 1. 3. 2023 v exekuci 513 fyzických osob). Na základě předchozí analýzy ASZ (Hladík, 2021) a terénního šetření byly identifikovány sociálně vyloučené lokality, resp. domy, v nichž žijí ve větším počtu obyvatelé sociálně vyloučení nebo sociálním vyloučením ohrožení: jde o dva sociálně vyloučené bytové domy v soukromém vlastnictví a ve vlastnictví města jeden sociálně vyloučený bytový dům, několik bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů (ve třech různých lokalitách) a městská ubytovna pro nízkopříjmové obyvatele.

V jednotlivých sledovaných oblastech lokální aktéři upozorňují na následující bariéry:

---

zaměstnanost	část osob je na volném trhu práce obtížně zaměstnatelná (nízké vzdělání), nebo nemůže pracovat, ale zároveň nedostáhne na invalidní důchod nedostatek pracovních příležitostí přímo v NMPS a nutnost dojíždění nedostatek pracovních míst pro osoby s nízkou kvalifikací; absence sdílených pracovních míst či zkrácených úvazků nízké platy a nízká konkurenceschopnost legální práce před nelegální nízká prostupnost pozic VPP ke standardnímu zaměstnání nízká dostupnost rekvalifikací
zadluženost	rostoucí podíl osob s mnohočetnými exekucemi malý počet osob dosáhne na oddlužení (nestabilní situace v oblasti příjmů)
bezpečnost	snížený pocit bezpečí, krádeže a drobná kriminalita, gamblerství, přeshraniční kriminalita a drogová kriminalita
bydlení	nedostupnost bydlení diskriminace romských obyvatel při hledání bydlení problematické sousedské soužití
rodina	nedostatečné kapacity terénní práce, prevence v rodinách chybějící povědomí o sociálních službách nebo nedůvěra u určité skupiny lidí chybějící koordinovaná spolupráce více institucí, úkolování a výměna informací absence anonymity klientů i pracovníků sociálních služeb (specifikum malého města) absence komunitní práce a zapojování lidí samotných nedostatečné možnosti rodinné i individuální terapie, chybějící pestrost terapeutických služeb zhoršená dostupnost zdravotní péče, chybí psychiatr (pro dospělé i děti), dětský lékař nedostatečné zajištění primární prevence na škole, nedostatečné vyžití pro děti a mládež

Kontext a cíl analýzy

Situační analýza mapuje stav lokality v oblasti sociálního vyloučení a slouží k základní orientaci v tématech zaměstnanosti, zadluženosti, bezpečnosti, bydlení, rodinné politiky a zdraví. Analýza navazuje na předchozí analytické materiály, zejména Situační analýzu Frýdlantsko (Hladík, 2021), která je zaměřena na celý region ORP Frýdlantsko¹. Oproti ní je předkládaná situační analýza zacílena specificky na Nové Město pod Smrkem (dále také „NMPS“). Jejím cílem je zmapovat situaci v oblasti sociálního vyloučení v Novém Městě pod Smrkem a poskytnout podklad pro řešení.

Materiál představuje analytický podklad pro činnost lokálního konzultanta a dalších aktérů angažovaných v procesu sociálního začleňování v Novém Městě pod Smrkem. Rozsah zpracování situační analýzy byl zvolen s ohledem na zapojení NMPS do poradenského programu č. 11 *Podpora realizace prorodinných opatření*. Proto byla kapitole rodina a mapování sítě aktérů v oblasti rodinné politiky věnována zvýšená pozornost, zatímco v ostatních oblastech jde zejména o aktualizaci dat. V tomto ohledu se situační analýza doplňuje s výzkumnou zprávou, jež se věnuje tématu trávení volného času dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit (dále také „SVL“) v Novém Městě pod Smrkem (Mair, 2023).

Metodologické ukotvení

Ve výzkumu bylo využito kombinace výzkumných metod, byla analyzována jak kvalitativní, tak kvantitativní data sbíraná s využitím několika různých technik:

- Desk research, sekundární analýza dat zejména administrativních dat poskytnutých pro účely této analýzy relevantními institucemi a organizacemi nebo získaná z veřejně dostupných zdrojů, např. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále „MPSV“), Úřad práce České republiky (dále „ÚP ČR“), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále „MŠMT“), Český statistický úřad (dále „ČSÚ“, Exekutorské komory ČR, městské policie, Policie České republiky (dále „PČR“), neziskovými organizacemi působící v lokalitě (dále „NNO“),
- Polostrukturované rozhovory se:
  - zástupci místních aktérů relevantních pro proces sociálního začleňování v NMPS
  - obyvateli SVL: pro vymezení SVL byla využita předchozí situační analýza, která mapovala stav sociálního vyloučení na Frýdlantsku (Hladík, 2021). Terénní šetření proběhlo ve všech vymezených lokalitách

Terénní šetření se uskutečnilo v květnu a červnu 2023. Celkem bylo realizováno 21 rozhovorů s 29 zástupci místních aktérů a 35 domácnostmi v SVL. Přehled provedených rozhovorů poskytují následující tabulky:

---

¹ Frýdlantsku byly v poslední době věnovány i studie *Socioekonomická situace území a prognóza kapacit sociálních služeb* (Fusek: 2022) a *ORP Frýdlant: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu* (PAQ Research).

Tabulka 1 Organizace, úřady a služby, se kterými byly realizovány rozhovory

Název	Počet respondentů
Advaita, z. ú.	1
AFK Nové Město pod Smrkem	1
Člověk v tísni, NMPS	3
Diakonie ČCE, SAS Frýdlant	2
Farní sbor Českobratrské církve evangelické NMPS	1
Maják NMPS, z. ú.	2
Městský úřad Frýdlant, Odbor sociálních věcí	3
Městský úřad NMPS, Sociální odbor	2
Městský úřad NMPS, APK	2
Most k naději, terénní programy	2
Mikroregion Frýdlantsko, MAS Frýdlantsko, z.s.	1
Romské platformy	2
SDH NMPS	1
Sportovní a relaxační centrum NMPS	1
SVČ Roroš	1
SVP Frýdlant	1
Úřad práce ČR, KoP Frýdlant	2
ZŠ NMPS	1
ZUŠ NMPS	1
CELKEM	29

Zdroj: terénní šetření ASZ

Tabulka 2 Počty dotázaných domácností ze SVL

Husova 154	4
Hajniště 32	2
Myslbečova 3	3
Mírové náměstí 209-212	7
Revoluční 29 a 30	14
Frýdlantská 59	3
Lesní	2
CELKEM	35

Zdroj: terénní šetření ASZ

Standardy výzkumné práce ASZ

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále jen ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno dlouhodobým šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, karty checklistů a indikátorů sociálního vyloučení, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací.

Pro zajištění validity dat výzkumníci v ASZ při své práci využívají tzv. metodu triangulace zdrojů, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace min. 3 zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ASZ je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standardní použité metody v ASZ tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (deskresearch), skupinové rozhovory, příp. dotazníková šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu.

Reliability (spolehlivost) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Se sběrem a s analýzou dat končí výzkumníci v ASZ v momentě tzv. nasycení (saturace) dat. Nasycením se chápe jev, kdy již nepřicházejí nové informace či poznatky z terénu, naopak se objevují stále stejné vzorce a kategorie.

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie

Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, funguje od roku 2008 a je nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení. Agentura pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy propojuje místní subjekty (města, obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce ČR, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracoval.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces exkluze lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nachází v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci

sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. **Sociální vyloučení** se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci. Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich **kombinace**, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti.

Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě. **Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají** působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, všechny tyto faktory se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná převážně o etnicitu romskou.

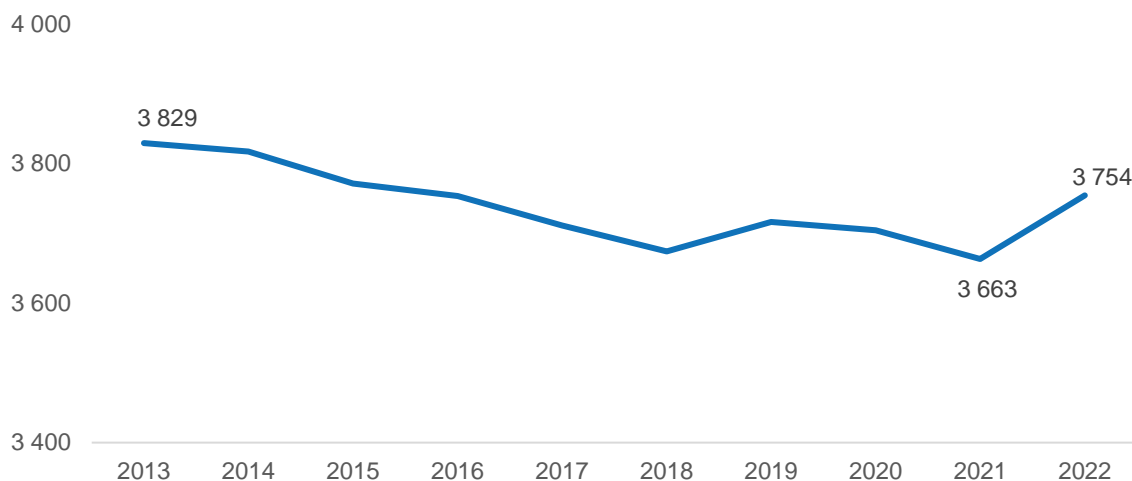
Sociodemografická charakteristika města

Nové Město pod Smrkem se nachází ve Frýdlantském výběžku 12 km od Frýdlantu (obec s rozšířenou působností, dále také „ORP“) a zhruba 35 km od Liberce (krajské město). K 31. 12. 2022 v NMPS žilo 3 754 obyvatel. Počet obyvatel v NMPS v posledních deseti letech nejprve postupně klesal, a to až do roku 2018, v roce 2019 mírně vzrostl, ale v letech 2020–2021 opět poklesl. V roce 2022 došlo opět k relativně významnému nárůstu, a to z 3 663 obyvatel v roce 2021 na 3 754 obyvatel v roce 2022 (více viz graf 1).

Bližší pohled na přírůstek obyvatel (graf 11 v příloze) prozrazuje, že zatímco přirozený přírůstek/úbytek v posledních 10 letech kolísá mírně kolem nuly, na celkovém přírůstku/úbytku má zásluhu zejména přírůstek/úbytek stěhováním. Ten se až do roku 2018 pohybuje v záporných hodnotách, tj. dochází k úbytku stěhováním, aby pak roce 2019 vyskočil do kladných čísel a opět se tam vrátil v roce 2022. Roky 2020 a 2021, jsou obdobím pandemie Covid-19 a v NMPS dochází jak k přirozenému úbytku, tak úbytku stěhováním. V roce 2022 došlo opět k nárůstu počtu obyvatel – primárně díky přírůstku stěhováním, kdy se přistěhovalo do NMPS 161 obyvatel a odstěhovalo 76 obyvatel, co představuje přírůstek stěhováním v daném roce v počtu 89 obyvatel.

Podle statistiky MVČR bylo v NMPS k 31. 12. 2022 celkem 78 osob (31 do 18 let, 44 do 60 let a 3 nad 60 let), kterým bylo uděleno pobytové oprávnění v souvislosti s válkou na Ukrajině.²

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v NMPS v letech 2013–2022

Zdroj: ČSÚ

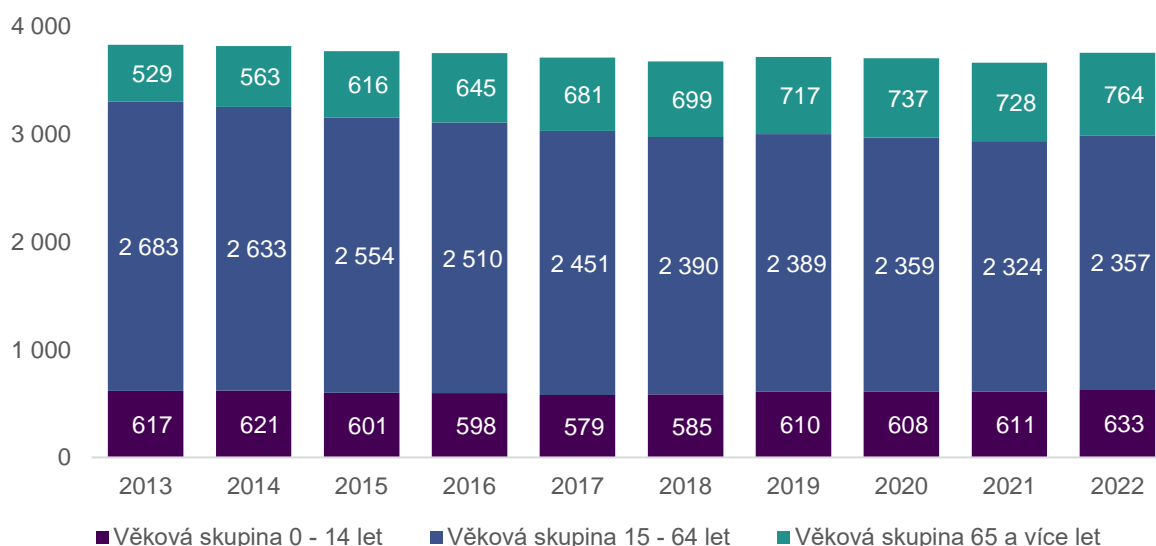
Pozn. stav k 31. 12. daného roku

² Od 24. 02. 2022 do 21. 03. 2022 bylo těmto osobám uděleno dlouhodobé vízum za účelem strpění s kódem D/VS/U. Od 22. 03. 2022 je těmto osobám udělována dočasná ochrana, a to formou dlouhodobého víza s kódy D/DO/667, D/DO/668 a D/DO/669. Dle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, se všechny tyto osoby, včetně osob předchozím vízem D/VS/U považují za osoby s dočasnou ochranou (MVČR, 2023).

Věková struktura

Počet dětí ve věku 0–14 let v NMPS mezi lety 2013 a 2017 mírně klesal, a to z 617 dětí v roce 2013 na 579 dětí v roce 2017, aby opět začal mírně růst až na 633 dětí ve věku 0–14 let v roce 2022. Současně mírně vzrostl i jejich podíl a to ze 16 na 17 %. Výraznější je nárůst počtu a podílu obyvatel nad 65 let (s výjimkou roku 2021, kdy došlo k poklesu počtu těchto obyvatel). Celkově ale mezi lety 2013 a 2022 vzrostl počet obyvatel nad 65 let z 529 obyvatel v roce 2013 na 764 v roce 2022 (což je 20 % podíl obyvatel města). Naopak soustavně klesal počet obyvatel ve věku 15–64 let, a to z 2 683 v roce 2013 na 2 324 obyvatel v roce 2021. V loňském roce ale jejich počet vzrostl, a to na současných 2 357 (necelých 63 % obyvatel NMPS).

Graf 2 Věková struktura obyvatel NMPS v letech 2013-2022

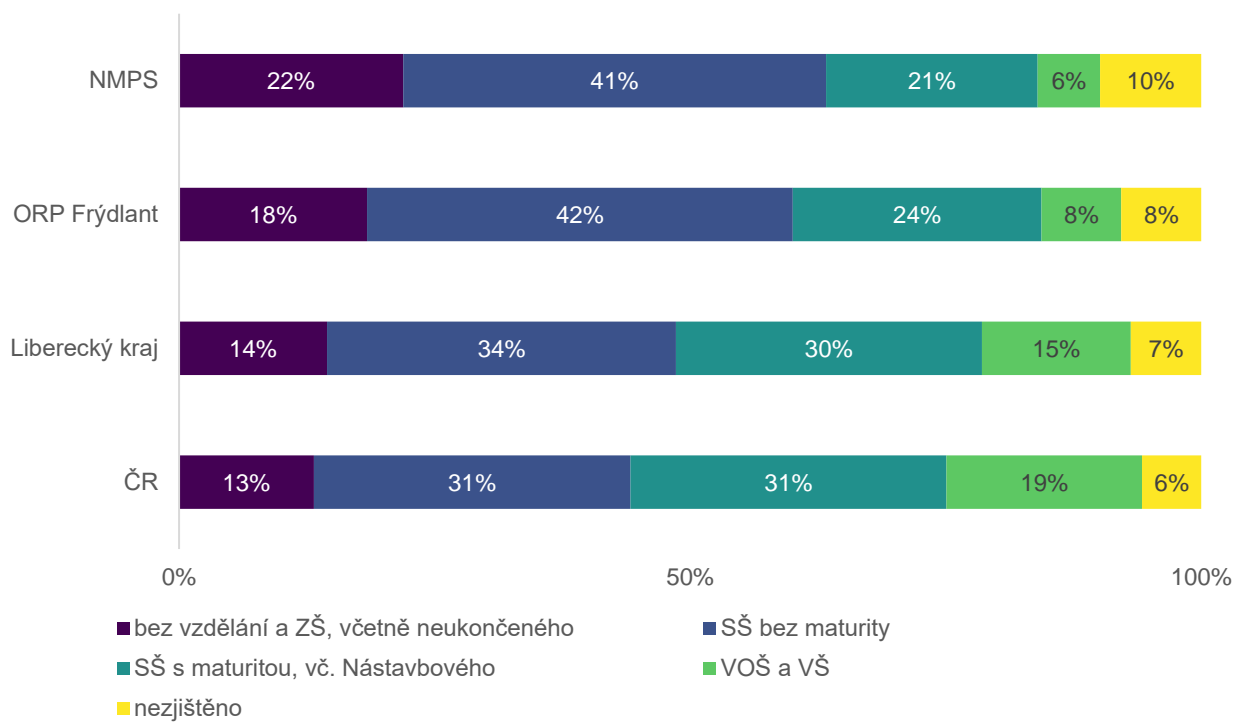

Zdroj: ČSÚ, stav k 31. 12. daného roku

Vzdělanostní struktura

Úroveň vzdělanosti v NMPS je ve srovnání s celorepublikovým průměrem, Libereckým krajem i ORP Frýdlant méně příznivá. NMPS má vyšší podíl obyvatel bez vzdělání nebo se základním vzděláním včetně neukončeného (o 4 p. b. více než v ORP Frýdlant jako celku a o 9 p. b. více než je celorepublikový průměr). Naopak podíl obyvatel ve vyšších vzdělanostních kategoriích je ve srovnání s ČR, Libereckým krajem i ORP Frýdlant nižší (podíl obyvatel s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním činil v roce 2021 v NMPS 6 %, ORP Frýdlant 8 %, v Libereckém kraji 15 % a v ČR 19 %). Více viz graf 4.

Graf 3 Vzdelanostní struktura (k 26. 3. 2021)

Zdroj: SLDB 2021

Sociální vyloučení

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí je **index sociálního vyloučení**³. Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020).

Škála indexu nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, přičemž hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením. Od roku 2016 hodnota indexu v NMPS kolísá mezi 25 a 27 (konkrétně viz tabulka 4). Hodnota indexu sociálního vyloučení v Novém městě pod Smrkem za rok 2022 měla hodnotu 27. **Nové Město pod Smrkem tedy spadá do kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení** (kategorie 12 až 30 bodů), kam patřilo v roce 2021 jen 2,8 % obcí (Lang, 2021).

Tabulka 3 Hodnota indexu sociálního vyloučení v NMPS v letech 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hodnota ISV	25	27	27	26	26	25	27

Zdroj: ASZ

Stanovení jasných kritérií pro kvantifikaci sociálně vyloučených osob je ale obtížné. Přibližnou velikost cílové skupiny lze odhadnout na základě několika relevantních ukazatelů, jež odkazují k ohrožení různými rizikovými faktory, např. počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi v území, zadluženost, míra nezaměstnanosti. Jednotlivé oblasti jsou detailněji rozebrány v následujících kapitolách.

Kvalifikovaný odhad sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob v Novém Městě pod Smrkem lze nalézt například v *Plánu prevence kriminality* (2021, s. 1), kde je uvedeno rozmezí 100–300 obyvatel. Dle kvalifikovaného odhadu pracovníků sociálního odboru MÚ může jít v případě sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených obyvatel ve většině případů (80 %) o Romy, nicméně v řadě lokalit, domácností i rodin jsou jak Romové, tak neromové. Na druhou stranu je nutné poznamenat, že ne všichni Romové v NMPS jsou sociálním vyloučením ohrožení⁴. Více k rozmístění a popisu SVL viz kapitola Bydlení.

³ Index sociálního vyloučení vyvinula Agentura pro sociální začleňování v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování jako jednotný nástroj, který v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu míru zatížení sociálním vyloučením posoudit. Více k indexu viz [Index sociálního vyloučení – Agentura pro sociální začleňování \(socialni-zaclenovani.cz\)](https://www.asz.cz/agentura-pro-socialni-zaclenovani).

⁴ Dle Plánu prevence kriminality (2021, s.1) ve městě trvale žije 450 občanů romského etnika. Je to přibližně 13 % obyvatel. To potvrzují i situační analýza ze stejného roku (Hladík, 2021) uvádějící

Výplaty sociálních dávek

V této kapitole jsou analyzována data vztahující se k vyplácení **příspěvku na bydlení** (dále také „PnB“) a dávek pomoci v hmotné nouzi, konkrétně **příspěvku na živobytí** (dále také „PnŽ“), **doplátku na bydlení** (dále také „DnB“) a **mimořádné okamžité pomoci** (dále také „MOP“) poskytnutá Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR (MPSV).

Hlavní podmínku nároku na příspěvek na bydlení splníme v situaci, pokud za bydlení utratíme více než 30 % (v Praze 35 %) příjmu. Nárok na příspěvek na živobytí vzniká tehdy, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby nebo rodiny tzv. částky živobytí. Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí nebo ho lze přiznat i osobě, která nárok na příspěvek na živobytí nemá, ale její příjem (nebo příjem domácnosti) činí méně než 1,3násobek částky na živobytí. Zatímco nárok na PnŽ a DnB splňují zpravidla pouze jen ty osoby s nejnižšími příjmy, PnB je dávkou, která je dostupná i o něco širší populaci.

MOP také patří mezi dávky pomoci v hmotné nouzi. Tato dávka není nároková, což znamená, že ji Úřad práce může, ale nemusí poskytnout. Poskytnutí závisí na zhodnocení celkové sociální, příjmové a majetkové situace žadatele. Dávka je poskytována jednorázově, a to až do výše skutečného výdaje. Pro některé situace je dána maximální roční výše nebo výše jedné dávky MOP přímo zákonem (Lang, 2023). K počtu vyplacených MOP viz níže.

Příspěvek na bydlení

Počet příjemců PnB v NMPS mezi lety 2019 a 2022 kolísal, celkově ale vzrostl ze 160 v roce 2019 na 174 v roce 2022 (viz tabulka 6). Jejich podíl se ale celou dobu držel těsně nad 5 % obyvatel starších 15 let, čímž se zastavil pokles jejich podílu z předchozích let 2016–2019 (viz graf 4). Ve sledovaném období 2019 až 2022 v úhrnu vzrostl, jak počet všech SPO (z 352 v roce 2019 na 399 v roce 2022), tak i počet nezaopatřených dětí (128 v roce 2019 na 140 v roce 2022). Počet osob ve věku nad 65+ kolísal, ale ve výsledku zůstal na konci sledovaného období (2022) na stejné úrovni jako na jeho počátku, v roce 2019 (64 osob).

Bez ohledu na tyto změny podíly vyplacených PnB na počet obyvatel starších 15 let se držely a stále drží v rámci celého sledovaného období (2016–2022) vysoko nad celorepublikovým průměrem, krajským průměrem, ale i nad průměrem ORP Frýdlant (viz graf 4).

---

kvalifikovaný odhad „místního sociálního odboru zhruba 400 až 450 osob.“ Dle SLBD 2021 je nejpočetnější národností menšinou v NMPS romská a slovenská, k romské národnosti se přihlásilo 52 obyvatel, ke slovenské 45, vietnamské 22, německé 20, ukrajinské 16, polské 13 a ruské 6 obyvatel.

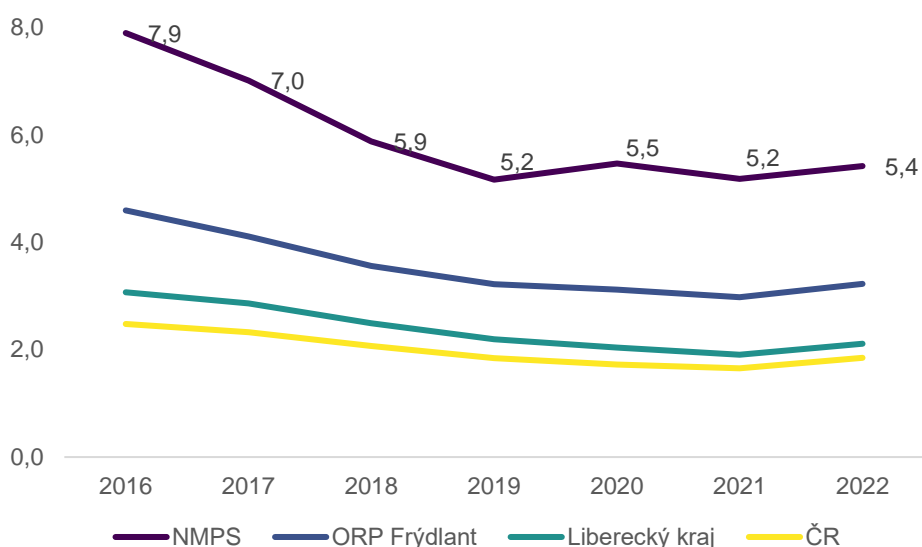

Tabulka 4 Počet příjemců PnB včetně SPO v letech 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Průměrný měsíční počet příjemců PnB za rok	160	171	156	174
- z toho domácnosti jednotlivce ve věku 65+	53	61	53	54
Počet všech SPO	352	368	342	399
- z toho nezaopatřené děti	128	128	122	140
- z toho ve věku 65+	64	69	61	64
Průměrná výše vyplaceného PnB (v Kč)	2652	2902	3091	3607

Zdroj: MPSV

Graf 4 Podíl (v %) příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Dávky pomoci v hmotné nouzi

V NMPS v průměrném měsíci roku 2022 činil počet vyplacených PnŽ 64 a počet vyplacených DnB 36. V posledních čtyřech letech (2019–2022) počet vyplacených PnŽ a DnB v průměrném měsíci vzrostl (viz tabulka 5–6). Navzdory tomuto nárůstu jejich podíl na obyvatele starší 15 let zůstal ve sledovaném období v podstatě stejný (případně kolísal o desetiny procentních bodů), čímž ale i tak došlo ke změně předchozího trendu, a to postupného poklesu v letech 2016-2019. V tomto ohledu v podstatě kopírovaly celokrajský a celorepublikový trend. Bez ohledu na tyto změny podíly vyplacených PnŽ a DnB na počet obyvatel starších 15 let se držely a stále drží v rámci celého sledovaného období (2016–2022) vysoko nad celorepublikovým průměrem, krajským průměrem, ale i nad průměrem ORP Frýdlant. Podrobněji k vývoji jednotlivých dávek viz grafy č. 5–6.

Příspěvek na živobytí

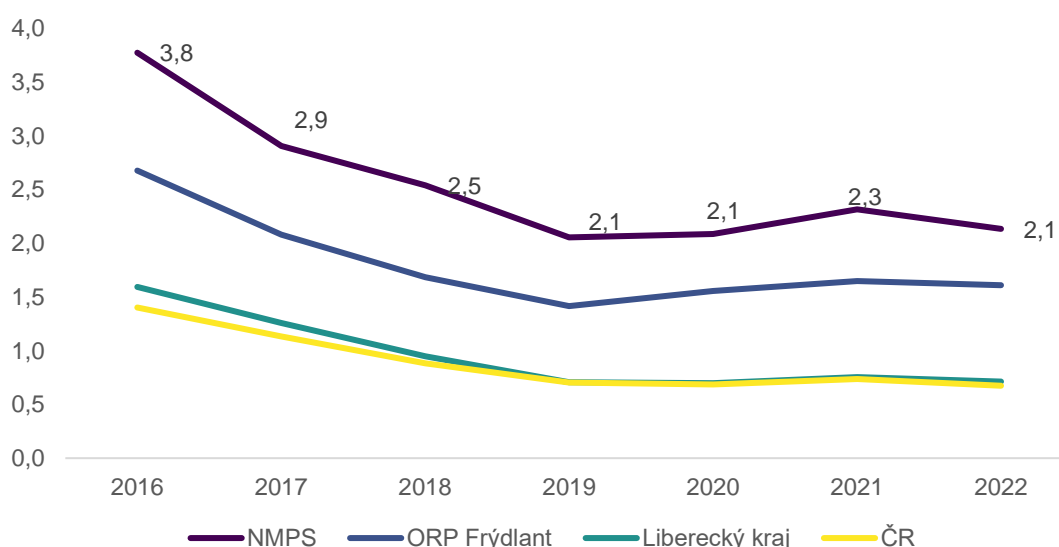
Přestože mezi lety 2019 a 2022 vzrostl počet příjemců PnŽ v Novém Městě pod Smrkem, a to z 54 v roce 2019 na 64 v roce 2022, jejich podíl na obyvatelích ve věku 15 a více let zůstává v podstatě stejný (kolem 2 %). Podobně ve sledovaném období vzrostl i počet všech společně posuzovaných osob (dále také „SPO“), a to ze 170 v roce 2019 na 208 v roce 2022. Počet nezaopatřených dětí v rámci SPO činil 78 v roce 2019 a 91 v roce 2022.

Tabulka 5 Počet příjemců PnŽ a SPO v letech 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Průměrný měsíční počet příjemců PnŽ za rok	54	60	65	64
- z toho domácnosti jednotlivce ve věku 65+	3	4	6	5
Průměrná výše vyplaceného PnŽ (v Kč)	4351	4977	5300	6019
Počet všech SPO	170	188	207	208
- z toho nezaopatřené děti	78	76	87	91
- z toho ve věku 65+	3	4	6	5

Zdroj: MPSV

Graf 5 Podíl (v %) příjemců PnŽ v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Doplatek na bydlení

Mezi lety 2019 až 2021 počet příjemců DnB rostl, a to z 28 v roce 2019 na 37 v roce 2021, aby následující rok 2022 poklesl na 36. Nicméně podíl příjemců DnB mezi lety 2019 a 2020 vzrostl z 1 % na 2 % (tzn. o 1 p. b.) a od té doby se drží na stejné úrovni (2 % obyvatel 15 +). Podobný

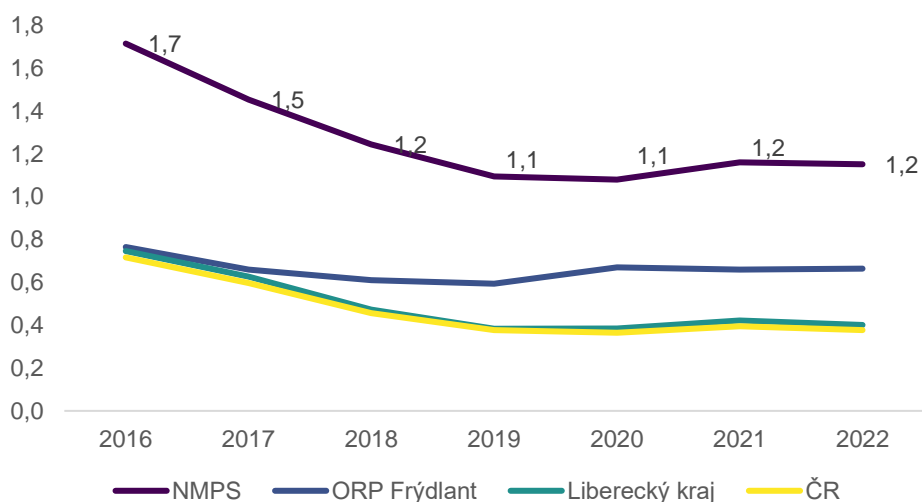
trend sledoval i počet SPO a z toho nezaopatřených dětí (nárůst mezi lety 2019 až 2021, mírný pokles v roce 2022). U osob ve věku 65+ lze zaznamenat růstový trend, nicméně pohybuje se pouze v jednotkách osob.

Tabulka 6 Počet příjemců DnB a SPO v letech 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Průměrný měsíční počet příjemců DnB za rok	28	32	37	36
- z toho domácnosti jednotlivce ve věku 65+	2	3	4	3
Průměrná výše vyplaceného DnB (v Kč)	3121	3092	2799	3303
Průměrný měsíční počet SPO za rok	73	83	105	94
- z toho nezaopatřené děti	25	34	40	33
- z toho ve věku 65+	2	3	4	5

Zdroj: MPSV

Graf 6 Podíl (v %) příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Mimořádná okamžitá pomoc (dále také „MOP“)

Její účelem je poskytnout pomoc bezprostředně, a to v situacích, které jsou specifikovány zákonem o pomoci v hmotné nouzi, č. 111/2006Sb. Jedná se především o situace, kdy žadatelé hrozí vážná újma na zdraví, v případě vážné mimořádné události, v případě nezbytného jednorázového výdaje na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti – předměty dlouhodobé potřeby, v případě hrozícího sociálního vyloučení a na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte (dále také „MOPD“), více viz [Mimořádná okamžitá pomoc \(mpsv.cz\)](https://www.mpsv.cz). Vzhledem k zapojení do PP zde pro ilustraci uvádíme počty a částky MOPD.

V roce 2022 bylo v NMPS vyplaceno 66 dávek MOP v celkové hodnotě 213 195 Kč. Velký meziroční nárůst u MOPZ souvisel s výplatou dávky ukrajinským občanům s dočasnou ochranou v březnu 2022. Pokud zohledníme tento nárůst, došlo u vyplacených MOP spíše k meziročnímu poklesu. Také počet vyplacených MOPD se mírně zvýšil oproti předchozímu roku, nicméně i tak se pohybuje od roku 2018 jen v jednotkách případů. V roce 2022 bylo v rámci MOPD vyplaceno 8 755 Kč, což je zhruba třikrát více než v roce předchozím, kdy bylo vyplaceno 2 700 Kč.

Tabulka 7 Vyplacené dávky MOP v letech 2016–2022

Rok	Celkem v daném roce	Vyplaceno v Kč	Z toho MOPD	Vyplaceno v Kč
2016	30	-	21	-
2017	26	-	12	-
2018	9	-	4	-
2019	13	15 710	5	3 050
2020	14	50 560	4	2 500
2021	37	46 385	2	2 700
2022	66	213 195	6	8 755

Zdroj: MPSV

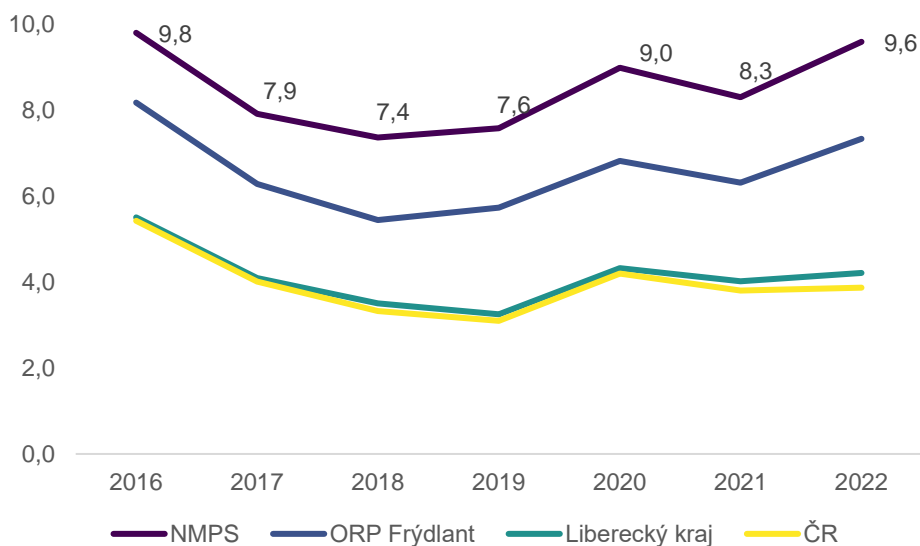
Pozn. znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Zaměstnanost obyvatel

K 31. 7. 2023 registrovaly úřady práce v Libereckém kraji celkem 11 559 neumístěných uchazečů o zaměstnání, tj. o 307 osob (2,7 %) více než na konci předchozího měsíce. Podíl nezaměstnaných k 31. červenci 2023 v Libereckém kraji dosáhl 3,72 %. Ve srovnání s koncem června 2023 se nezaměstnanost zvýšila o 0,12 procentních bodů (p. b.) a skončilo tak pětíměsíční období jejího poklesu. Oproti konci července 2022 byl zaznamenán nárůst o 0,28 p. b. Meziměsíčně vyšší nezaměstnanost vykázaly také všechny okresy Libereckého kraje. Z nich nejmenší přírůstek byl vykázán v okrese Liberec (+0,08 p. b.) a s podílem nezaměstnaných 3,83 % dosáhl mezi 77 okresy České republiky na 54. pozici (příčemž nejnižší podíl nezaměstnaných zaznamenal okres Praha-východ (1,62 %) a nejvyšší okres Karviná (8,18 %) (Koťátková, 2023).

Při bližším pohledu na vývoj podílu nezaměstnaných osob v ČR, v Libereckém kraji, ORP Frýdlant a v Novém Městě pod Smrkem je patrné, že v letech 2016–2022 podíl nezaměstnaných v NMPS kopíruje celorepublikový i celokrajový trend, ale po celou dobu dosahuje mnohem vyšších hodnot. Zatímco Liberecký kraj i ČR činil podíl nezaměstnaných osob 4 %, v ORP Frýdlant dosahuje k 7,3 % a v NMPS dokonce 9,6 %. Také v meziročním srovnání mezi rokem 2021 a 2022 došlo k většímu nárůstu. Zatímco v ČR i Libereckém kraji jako celku podíl nezaměstnaných osob vzrostl pouze o desetiny procentního bodu, v ORP Frýdlant o celý procentní bod, nárůst v NMPS činil 1,3 p. b. Více viz graf č. 8.

Graf 7 Vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2016–2022 (v %)

Zdroj: MPSV

Podle statistiky nezaměstnanosti MPSV bylo v Novém Městě pod Smrkem v prosinci 2022 evidováno 226 uchazečů o zaměstnání, z toho 123 mužů a 114 žen. Tito uchazeči tvořili 9,6 %

z celkového počtu obyvatel města ve věku 15–64 let. Z celkového počtu bylo 112 UoZ v evidenci déle než 6 měsíců, 74 UoZ déle než 12 měsíců a 55 UoZ déle než 24 měsíců. Tabulka 12 zobrazuje vývoj počtu nezaměstnaných v NMPS mezi lety 2016 a 2022. Ve sledovaném období mezi UoZ téměř vždy mírně převažovali muži nad ženami, pouze v roce 2020 je žen více než mužů. Počet uchazečů v evidenci déle než dva roky v letech 2016 a 2018 klesal, z 45 na 25, od té doby zase roste a v roce 2022 činil 55 osob.

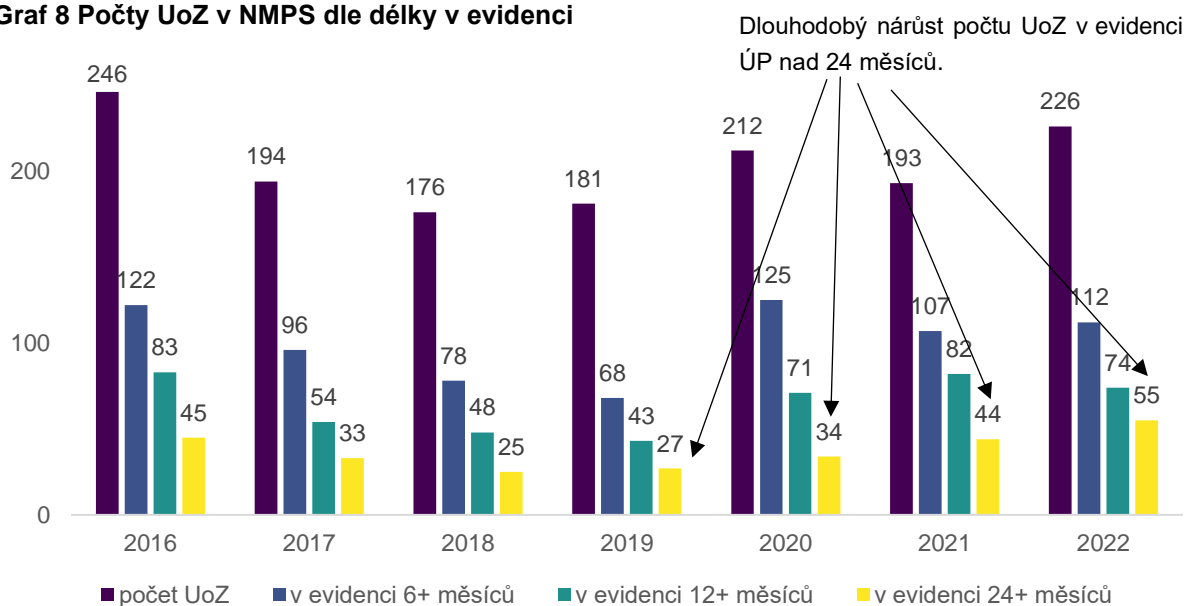
Tabulka 8 Počet UoZ v NMPS, dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet UoZ	246	194	176	181	212	193	226
muži	131	105	90	98	102	99	112
ženy	115	89	86	83	110	94	124
v evidenci 6+ měsíců	122	96	78	68	125	107	112
v evidenci 12+ měsíců	83	54	48	43	71	82	74
v evidenci 24+ měsíců	45	33	25	27	34	44	55
19 let a méně	-	-	-	-	-	16	10
60 let a více	-	-	-	-	19	22	25
bez vzdělání	2	10	9	8	7	4	10
se základním	116	96	82	90	107	99	110
střední bez maturity	99	73	68	73	78	64	81
střední s maturitou	27	14	15	8	18	24	23
vyšší odborné a VŠ	2	1	2	2	2	2	2

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje k prosinci daného roku, znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Graf 8 Počty UoZ v NMPS dle délky v evidenci

Zdroj: MPSV

Bližší pohled na situaci v NMPS nabízí vyjádření zástupkyň kontaktního pracoviště ve Frýdlantu (na setkání lokálního partnerství a v rámci terénního šetření). Míra nezaměstnanosti v NMPS je jednak ovlivněna sezonní nezaměstnaností, tzn. že v zimě narůstá. Dále jen část uchazečů o zaměstnání v NMPS jsou dosažitelní uchazeči. Například v dubnu 2023 bylo z celkového počtu 232 UoZ dosažitelných 176 a 56 UoZ bylo v dočasné pracovní neschopnosti (dle Portálu MPSV to v červnu 2023 bylo 155 dosažitelných z 202 UoZ, celkový přehled za roky 2019 až 2023 viz tabulka 17 v příloze). Mezi uchazeči v NMPS část osob nemůže pracovat, ale zároveň nedostáhne na invalidní důchod. Další část uchazečů je na volném trhu práce obtížně zaměstnatelná, jsou to především osoby s nízkým vzděláním (jak je vidět i v tabulce 12, v roce 2022 bylo 53 % UoZ v NMPS se základním vzděláním nebo bez vzdělání a hodnoty jsou podobné i v předchozích letech) a část z nich neprojde výběrovým řízením ani na nízko vzdělanostní pracovní pozice.

Další bariérou pro jejich zaměstnání představuje nedostatek pracovních příležitostí přímo v NMPS a nutnost dojíždění např. až do Liberce. Některým lidem se dojíždět nevyplatí časově a ekonomicky a dojíždění na směnný provoz zase komplikují nepřilíh ideální dopravní spoje. Zástupci dalších organizací zmiňují i potřebu mít větší obnos peněz do začátku, aby lidé vůbec mohli začít do zaměstnání dojíždět. A další uvádí, že část těchto osob může mít vůbec potíže se v Liberci orientovat. Pro ženy pak samozřejmě představuje bariéru i péče o děti a o rodinu a preferují možnost pracovat v místě např. na VPP (což je ale zase naopak problematické např. pro oddlužení, protože je na určitou dobu).

Situaci zhoršuje i celkový nedostatek pracovních příležitostí obecně; zejména nedostatek pracovních míst pro osoby s nízkou kvalifikací; absence sdílených pracovních míst či zkrácených úvazků; potřeba zajištění hlídání dětí pro pracující či navracející se do práce po/při rodičovské; nízké platy a nízká konkurenceschopnost legální práce před nelegální; nízká prostupnost pozic VPP ke standardnímu zaměstnání a nízká dostupnost rekvalifikací (lze je sjednat pouze v Liberci, nebo 1x měsíčně přijede pracovník ÚP do Frýdlantu) a s tím ruku v ruce nízký zájem o rekvalifikace.

Bariérám vstupu na pracovní trh u osob s kumulací hendikepů se věnovali již i další výzkumy ASZ (viz např. Mair, Knížková & Korecká, 2022 nebo Sál, 2023), které potvrdily, že se jednotlivé identifikované bariéry nejen kumulují, ale i vzájemně násobí a je obtížné je překonat bez efektivní podpory. Je třeba neřešit je jednotlivě, ale věnovat pozornost jejich provázanosti. Řadu bariér (např. strukturální bariéry nebo bariéry ze strany zaměstnavatelů) lze ovlivnit jen těžko, ale některé individuální bariéry je s podporou možné překonat (např. nedostatek tzv. měkkých dovedností, chybějící praxe, nízké vzdělání, nízká kvalifikace). Podpora by se neměla omezovat jen na dobu při hledání zaměstnání, ale i na období po nástupu do práce (Mair, Knížková & Korecká, 2022). Z lokálního partnerství vzešlo, že by situaci mohlo pomoci vytvoření „sociálních“ pracovních míst, jejichž primárním účelem není samotný výkon a zisk, kde by se tito lidé zaměstnali a učili základním kompetencím (Zápis z LP, 25. 4. 2023).

Volná pracovní místa

V Novém Městě pod Smrkem bylo dle údajů MPSV v prosinci 2022 evidováno 40 volných pracovních míst, což představuje srovnatelný počet se situací o rok dříve. Na jedno volné pracovní místo připadalo v průměru 5,7 dosažitelného uchazeče. V roce předchozím to bylo 38,6 (více viz tabulka 13).

Mezi významnější místní zaměstnavatele pro osoby nejen s nižším vzděláním patří např. CIS systems, s.r.o. Část osob z cílové skupiny najde uplatnění v sezoně např. v J-Campu NMPS.

Tabulka 9 Počet volných pracovních míst

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
NMPS	9	12	14	16	9	39	40
ORP Frýdlant	76	140	127	133	196	200	169
Liberecký kraj	5525	8401	10787	11554	9953	7789	7372

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje k prosinci daného roku.

Zadluženost

Otázce zadluženosti na Frýdlantsku se v roce 2019 věnoval *Tematický akční plán pro řešení předlužení obyvatel obcí LP Frýdlantsko pro období 2019–2022* (2019), který měl vést ke snížení dluhové zátěže obyvatel a prevenci dalšího předlužení. Ten vznikl a reagoval na situaci, kdy Frýdlantsko patřilo k nadprůměrně zadluženým ORP v ČR, s podílem osob v exekuci 18 % proti 10% celorepublikovému průměru. Nové Město pod Smrkem sice patřilo dlouhodobě mezi obce s vysokým podílem osob v exekuci, ale jak se v TAP uvádí: „V roce 2017 to pro vedení města byl podnět, aby problematiku předluženosti řešilo nejintenzivněji, a dnes slouží jako příklad dobré praxe dalším obcím Frýdlantského výběžku“ (s. 9).

Podíváme-li se tedy na vývoj počtu až podílu osob v exekuci v období 2020 a 2023, v NMPS (viz tabulka 12) došlo mezi roky 2020⁵ a 2021 k mírnému snížení obou, a to z 594 na 518 osob v exekuci a v případě podílu osob v exekuci z 19 % na 17 %. V dalších letech se počet osob v exekuci téměř nemění a k 1. 3. 2023 činil 514 osob. Z hlediska počtu exekucí na osobu je ale patrný nárůst podílu osob s mnohočetnými exekucemi. Zatímco podíl osob s jednou exekucí klesá, podíl osob s mnohočetnými exekucemi (tři a více) roste (viz graf 9). Vícečetné exekuce jsou odborníky vnímány jako velký problém, shodují se v tom neziskové organizace i Exekutorská komora. Lidé s třemi a více exekucemi představovali v NMPS v roce 2023 71 % ze všech osob v exekuci.

Podle nejaktuálnějších dat Exekutorské komory ČR bylo v NMPS k 1. 3. 2023 v exekuci 513 fyzických osob (tzv. počet povinných). Jednalo se o 16 % z celkového počtu obyvatel nad 15 let. Celkový počet exekucí fyzických osob v NMPS činil ve sledovaném roce 2 871, tj. 5,59 exekucí na osobu.

Tabulka 10 Počet a podíl osob v exekuci v NMPS v letech 2020–2023

	2020	2021	2022	2023
	(4. 3.)	(31. 12.)	(31. 12.)	(1.3.)
počet osob v exekuci	594	518	513	514
% podíl osob v exekuci ⁶	19 %	17 %	17 %	16 %
počet osob s 3–9 exekucemi	317	-	283	-
% podíl osob s 3–9 exekucemi	53 %	-	55 %	-
počet osob s 10 a více exekucemi	84	93	83	83
% podíl osob s 10 a více exekucemi	14 %	18 %	16 %	16 %
počet exekucí	3096	2919	2870	2871

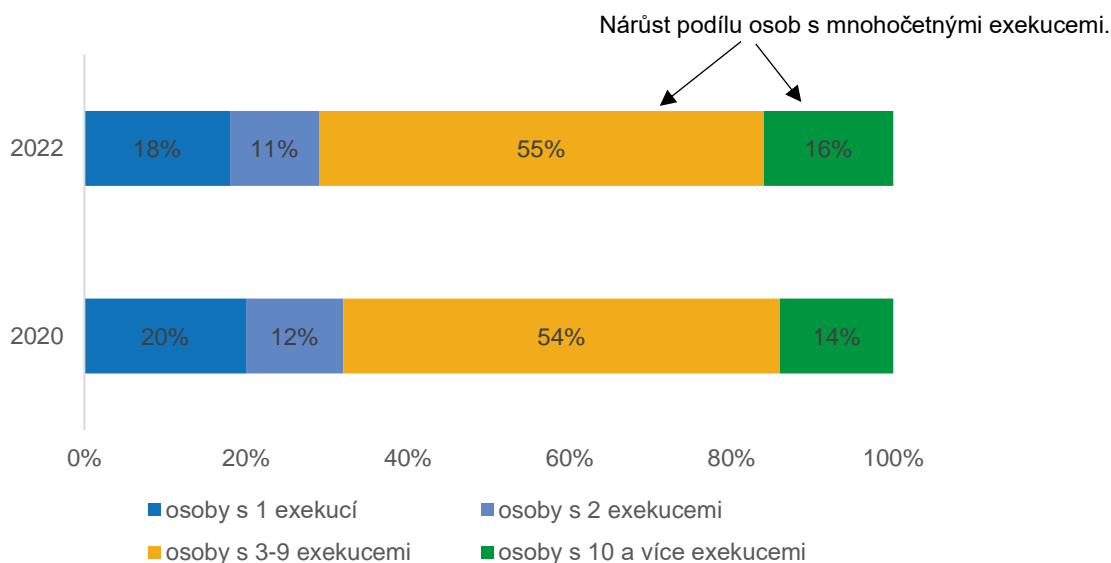
Zdroj: Mapa exekucí, Exekutorská komora ČR

Pozn.: znak „-“ znamená, že údaj je nedostupný

⁵ V tabulce jsou uvedena data až od roku 2020, protože údaje za předchozí roky uvedené v Mapě exekucí nelze podle vyjádření Exekutorské komory garantovat, resp. mohou se v nich vyskytovat nepřesnosti (např. duplicitní údaje).

⁶ přepočten na obyvatelstvo 15+

Graf 9 Podíly osob s exekucemi

Zdroj: Mapaexekuci.cz

Srovnání podílů osob v exekuci mezi lety 2020 a 2023 v NMPS s údaji za ORP Frýdlant, Liberecký kraj a ČR nabízí tabulka 13. Na všech úrovních je možné sledovat postupný mírný pokles podílu osob v exekuci, v NMPS o 2,6 p. b., v ORP Frýdlant o 2,2 p. b., v Libereckém kraji o 1,6 p. b. a v celé ČR o 1,4 p. b. Nicméně celé sledované období se podíl osob v exekuci v NMPS pohybuje vysoce nad celorepublikovým průměrem, i v roce 2023 rozdíl činí 9 p. b. Rozdíl mezi NMPS a ORP Frýdlant činí v roce 2023 5 p. b.

Tabulka 11 Vývoj podílu osob v exekuci v letech 2020–2023

	2020	2021	2023 (1. 3.)
NMPS	19,1	17,0	16,5
ORP Frýdlant	14,0	12,3	11,8
Liberecký kraj	10,6	9,3	9,0
ČR	8,6	7,4	7,2

Zdroj: Exekutorská komora ČR

Vzhledem k vysokému počtu osob v dluhové pasti je důležitým ukazatelem poměr počtu osob v osobním bankrotu k počtu osob v exekuci v daném kraji. Tento poměr činil v roce 2022 v Libereckém kraji 17,59 %. Osobní bankrot představuje pro dlužníky cestu z dluhové pasti. Na rozdíl od běžící exekuce se zastavuje růst pohledávek. Když jsou lidé během procesu oddlužení proaktivní v řešení své situace ohledně splácení, eliminuje se jim po pěti letech zbytek dluhů. Naopak v exekuci dluhy dál narůstají o úroky z prodlení nebo třeba o náklady na vymáhání.

Podle údajů z Mapy bankrotů za rok 2022 dosahoval počet osob v bankrotu v NMPS 86 osob. Podíl bankrotů vůči exekucím byl 16,73 %, což je o 0,86 p. b. nižší než za Liberecký kraj jako celek. Podíl osob v bankrotu zde byl 2,82 %. Věk průměrného dlužníka v osobním bankrotu činil necelých 45,5 let. Vyšší je v NMPS podíl osob ve věku 18 až 29 let, o 6 p. b. vůči Libereckému kraji. Naopak o 1 p. b. je nižší podíl seniorů ve věku nad 65 let. Souhrnný přehled údajů za Nové Město pod Smrkem a Liberecký kraj přináší následující tabulka:

Tabulka 12 Počet a podíl bankrotů v NMPS a Libereckém kraji v roce 2022

	NMPS	Liberecký kraj
Počet osob v bankrotu	86	5 964
Podíl osob v bankrotu	2,82 %	1,63 %
Průměrný věk	45,5	45,8
Osobní bankroty vs. exekuce	16,73 %	17,59 %
Podíl osob ve věku 18 až 29 let	14 %	8 %
Podíl seniorů (65 + let)	7 %	8 %

Zdroj: Mapabankrotu.cz

V NMPS provozuje od února 2017 dluhovou poradnu Člověk v tísní, o. p. s. (na adrese Jindřichovická 145, přízemí, 463 65 Nové Město pod Smrkem, provozní doba pondělí 9:00 – 13:00, ostatní dny po předchozí telefonické domluvě.). Cílovou skupinou služby jsou osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, nebo sociálním vyloučením ohrožené. Dluhová poradna pomáhá lidem bránit se neférovému jednání některých firem, které poskytují finanční služby. Snaží se motivovat lidi k aktivnímu řešení své situace. Pomáhají s řešením problémů s exekucí, sepisováním insolvenčních návrhů a vyřizováním nutných dokumentů.

Dle informací od zástupkyň Člověka v tísní, spolupracovala dluhová poradna v NMPS v roce 2022 s 61 klienty. „U všech se jednalo o dlouhodobější spolupráci na více zakázkách. Klienti se na poradnu obracejí opakovaně. Všichni tito klienti mají kumulované problémy a většina z nich vězí v dluhové pasti.“ Všem klientům dluhového poradenství byla poskytnuta některá z forem podpory např. šlo o poskytování informací a rad, třídění dokumentace, párování závazků, mapování závazkové situace klienta, výpočty aktuálních výší závazků a výpočty k oddlužení.

S klienty dluhové poradny bylo v roce 2022 uzavřeno 118 zakázek a provedeno 1122 úkonů, které zahrnují jak osobní konzultace, tak telefonické konzultace, dále přípravy na konzultace, v jejichž rámci probíhalo sepisování písemností pro klienty a další potřebné úkony pro postup v řešení zakázky klienta. Počty uzavřených zakázek s klienty jsou srovnatelné s předchozími lety. Za rok 2022 byl pouze čtyřem klientům dluhové poradny v Novém Městě pod Smrkem podán návrh na oddlužení. Důvodem malého počtu klientů, kteří zde vstupují do oddlužení spatřují zástupkyně ČvT především v nestabilní situaci v oblasti příjmů (špatná dostupnost stálého zaměstnání pro klienty přímo v lokalitě).

Bydlení

Podle dat SLDB z roku 2021 bylo k 26. 3. 2021 v katastrálním území Nového Města pod Smrkem celkem 921 domů (z toho 821 ve vlastnictví fyzických osob, 23 ve spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek) a 2 domy bytového družstva, 39 jiná PO, 40 ve vlastnictví obce/státu a jeden v kombinaci vlastníků).

Popis městského bytového fondu

Detailní charakteristice bytového fondu a ubytovacích kapacit v obci se podrobně věnovala v NMPS *Situační analýza Frýdlantsko* (Hladík, 2021). Na základě informací od Bytové správy NMPS, zůstala situace v městském bytovém fondu nezměněna a popis je tedy stále platný. Dle výše zmíněné analýzy (Hladík, 2021) Nové Město pod Smrkem disponuje, zvláště v porovnání s ostatními městy a obcemi regionu, rozsáhlým bytovým fondem, což je konkrétně 385 bytů (z toho 24 je DPS, 39 startovacích a žádný krizových nebo sociálních; podrobně viz tabulka 17). Zásady pro přidělování městských bytů i seznam aktuálních žádostí jsou publikovány na webových stránkách města: [Bytová správa | Nové Město pod Smrkem \(nmps.cz\)](https://nmps.cz)

Tabulka 17 - Bytový fond města Nové Město pod Smrkem

DPS	startovací	sociální	krizové	bezbariérové	standardní	CELKEM
24	39	0	0	4	318	385

Zdroj: Hladík, 2021, s. 55

Sociálně vyloučené lokality

Sociálně vyloučené lokality, resp. domy, v nichž žijí ve větším počtu obyvatelé sociálně vyloučení nebo sociálním vyloučením ohrožení také detailně popisuje výše zmíněná analýza (Hladík, 2021). Terénní šetření v těchto objektech realizované primárně za účelem tematického výzkumu zaměřeného na volný čas dětí a mládeže ze SVL (viz Mair, 2023) potvrdilo situaci. Jde o dva sociálně vyloučené bytové domy v soukromém vlastnictví a ve vlastnictví města jeden sociálně vyloučený bytový dům, několik bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů (ve třech různých lokalitách) a městská ubytovna pro nízkopříjmové obyvatele.

Další sociálním vyloučením ohrožení obyvatelé bydlí ve městě v panelových domech, jejichž vlastníkem je společnost CPI BYTY, a.s., která má ve svém fondu 21 domů a 194 bytů⁷, většinu z nich na sídlišti kolem ulice Švermova. Dle zkušeností města má společnost přísnou

⁷ <https://cpibyty.cz/o-nas/portfolio/nove-mesto-pod-smrkem>

bytovou politiku a snaží se mísit skupiny nájemníků tak, problematické domácnosti nebyly soustředěny do jednoho domu. Více viz také Hladík (2021).

Tyto lokality i oblast sídliště odpovídají ulicím, kde se nacházejí ve větší míře příjemci sociálních dávek (PnŽ, DnB).

Otázka bydlení byla zmiňována ze strany řady lokálních aktérů jako velmi palčivá pro mnoho jejich klientů a poukazovali na velký problém najít pro některé osoby a domácnosti vyhovující bydlení. Další poukazovali i na diskriminaci romských obyvatel při hledání bydlení a poukazovali na otázku problematického sousedského soužití, jak ukazují např. citace níže.

Shánění bydlení, třeba v Novém Městě to je naprosto nemožná věc, klientka přišla, brečela, že neví, co má dělat a já v tomhle jí nedokážu pomoci, protože sociální byty, krizové, nějaké byty to prostě není... navíc tím, jak je to malé, tak když ona si půjde žádat o byt, tak ji všichni znají, rovnou ji odsoudí a ten byt jí nedají (zástupce NNO).

Znám spoustu lidí, co tam zaplatilo kauci. Nebyli problémoví. Složili kauci dejme tomu 30 tisíc, za byt 2+1, měli dvě malé děti, manžel pracoval, žena na mateřské, děti jako všichni ostatní a pan [...] na ně sepsal petici, že prostě jsou tam paneláky, kde nechtějí ty Romy (zástupce NNO).

Krizové bydlení a pobytové služby

Nejbližší azylové domy se nacházejí v Liberci (např. Charita Liberec – Domov sv. Anny a Domov sv. Moniky, Návrat o.p.s.). Funkci krizového bydlení a ubytování plní v NMPS ubytovna Lesní. Dle informací sociálního odboru se jim vždy v případě potřeby podařilo zde ubytování zařídit. Pro tuto skupinu obyvatel ubytovny Lesní, je dle jejich informací pobyt v Liberci často problematický: pro lidi zvyklé na malé město a blízké sociální vztahy a osobnější přístup (včetně pracovníků a pracovníc jednotlivých úřadů) je Liberec „velký, cizí a anonymní“ a vzbuzuje v nich obavy.

Bezpečnost

Podle údajů Policejního prezidia ČR bylo v roce 2022 v Libereckém kraji registrováno „8 399 trestných činů, tj. o 27,5 % (1 813 skutků) více než v předcházejícím roce a ke zvýšení trestné činnosti došlo po čtyřech letech. Také v celé České republice kriminalita zaznamenala nárůst. Meziroční nárůst registrovaných trestných činů byl zaznamenán ve všech okresech Libereckého kraje, nejvýraznější v okrese Liberec (+753 skutků, tj. +26,6 %) (Krejza, 2023).

Data o NMPS vychází z Mapy kriminality, která podává prostorové informace o evidovaných trestných činech a přestupcích (dále jen „delikty registrované kriminality“) na území České republiky. Mapy kriminality obsahují delikty registrované kriminality, které byly ve zvoleném období Policií České republiky oznámeny, nebo které Policie České republiky odhalila vlastní činností. Tato data proto nelze vnímat jako ukazatel skutečného stavu kriminality, jde o ukazatel přibližný. Latence trestné činnosti, tj. podíl skutků, jež nebyly Policií ČR zjištěny, se v závislosti na typu kriminality pohybuje od jednotek procent až po 80–90 % v případě některých mravnostních trestných činů.

Tabulka 13 Evidované trestné činy a přestupky v NMPS v letech 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
násilná	13	13	8	11	3
krádeže vloupáním	3	20	9	5	8
krádeže	7	16	6	12	5
podvody	3	4	0	12	3
jiná majetková	13	12	7	11	5
obecně nebezpečná	3	4	2	3	0
dopravní nehody	1	1	1	1	
toxikománie	7	4	3	4	1
přestupky	511	339	344	375	273

Zdroj: Policie ČR

Pozn. Údaje v roce 2023 pouze do července

Z Mapy kriminality vyplývá, že v roce 2023 (leden–červenec 2023) bylo řešeno celkem 273 přestupků. Následující tabulka nabízí přehled o počtu vybraných přestupků v letech 2019 až 2023 (rok 2023 pouze do července).

Tabulka 14 Evidované přestupky v letech 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
proti majetku	32	26	24	4	15
proti veřej. pořádku a občanskému soužití	61	69	61	54	29
na úseku ochrany před alkoholismem toxikomanií	3	20	10	13	6
na úseku besip a silničního hospodářství	405	192	191	253	215
ostatní přestupky	17	42	63	22	11

Zdroj: Policie ČR

Pozn. Údaje v roce 2023 pouze do července

Prevence

Nové Město pod Smrkem má zpracovaný *Plán prevence kriminality pro roky 2021–2023*, který byl vypracován Policií ČR a přestupkovým oddělením při MěÚ NMPS. Dle Plánu prevence jsou problémy vyvstávající v oblasti bezpečnosti v NMPS zejména: pocit bezpečí, krádeže a drobná kriminalita, gamblerství, přeshraniční kriminalita a drogová kriminalita. Kromě SVL jsou v plánu uvedena i riziková místa ve městě, kde může docházet k „páchání trestné činnosti a přestupků, zejména proti majetku, veřejnému pořádku, konzumaci alkoholu a drog mladistvými a dětmi, vandalství a krádežím“ (s. 5). Tato místa jsou pod zvýšeným dohledem Policie nebo asistentů prevence kriminality, jedná se o následující:

- prostor náměstí
- hřiště pod tělocvičnou ve Švermově ulici
- hřiště u Sokolovny v Ludvíkovské ulici
- nádraží a okolní prostor – objekt trafostanice
- vodojem u spálené hospody
- prostor před vstupem do katolického a evangelického kostela
- park u J-centra
- nádvoří bytových domů Mírové náměstí 209–212
- objekt u železnice ul. Růžová
- objekt sběrný a jeho okolí
- opuštěné objekty u kravína
- kryté autobusové zastávky na náměstí
- prostranství kolem prodejny v Jindřichovické – ESO
- zahrádkářské kolonie Husova ulice a u Spálenky
- pramen kyselky
- koupaliště mimo sezónu
- okolí ubytovny v Lesní ulici
- garáže v ulici Dvořákova (*Plán prevence kriminality*, 2020, s. 5).

V roce 2022 došlo ke sloučení zdejšího obvodního oddělení Policie ČR s oddělením v Hejnicích. Městská policie zde není. Město je také zapojeno do *Programu prevence kriminality MV ČR*, konkrétně projektem Asistentů prevence kriminality a ve městě v současnosti působí dva APK.

Asistenti prevence kriminality

Asistenti prevence kriminality působí v NMPS od roku 2016. APK provádí dohled u škol (přechody pro chodce), podávají informace, po městě se pohybují v době mezi 7 a 11 hodinou dopoledne, a pak zase 18 a 22 hodinou a dohlíží mimo jiné i na riziková místa a místa, kde se schází děti a mládež (např. hřiště). Dle zkušeností APK samých je tato práce hodně o komunikaci, např. i komunikují a radí osobám v krizi nebo osobám ohroženým sociálním vyloučením, které odkazují na sociální odbor nebo na příslušné sociální služby. Dle jejich výpovědi se lidé za své problémy často stydí a oni pomáhají rozptýlit jejich obavy, aby se nebáli obrátit se svými potíží na příslušné organizace. Dle Plánu prevence má jejich činnost „velmi kladné ohlasy napříč všemi zainteresovanými subjekty i širokou veřejností a má již konkrétní kladné dopady na bezpečnostní situaci ve městě“ (s. 1).

Jako další preventivní projekty, které město realizovalo nebo realizuje, je zde zmíněno např. „budování a rozšiřování volnočasové infrastruktury (multifunkční hřiště, lezecká stěna atd.) a dále aktivity informační (přednášky s Policií ČR)“ (s. 1).

Další subjekty, zařízení a služby činné v rámci prevence kriminality (např. Maják a NZDM Kino, terénní práce sociálního odboru, terénní práce Most k naději, dluhová poradna a terénní práce Člověka v tísní, poradna pro závislosti Advaita z.ú., Kurátor pro děti a mládež) budou více popsány v rámci následující kapitoly.

Návykové látky

V souvislosti s bezpečnostní situací v NMPS lokální aktéři zmiňovali i téma návykových látek, konkrétně jako problematickou vnímali jejich dostupnost a jejich užívání na veřejnosti. Jako problematické vnímali i zkušenost dětí a mládeže s návykovými látkami. Na jednání lokálního partnerství zaznělo ze strany Policie ČR, že rané zkušenosti s návykovými látkami jsou obvykle stále v nižším věku (cigarety, marihuana, alkohol, nově je problematický kratom). Na základě klientské práce v poradenství lidem užívajícím návykové látky se ale věková hranice prvotní zkušenosti s drogami nesnižuje.

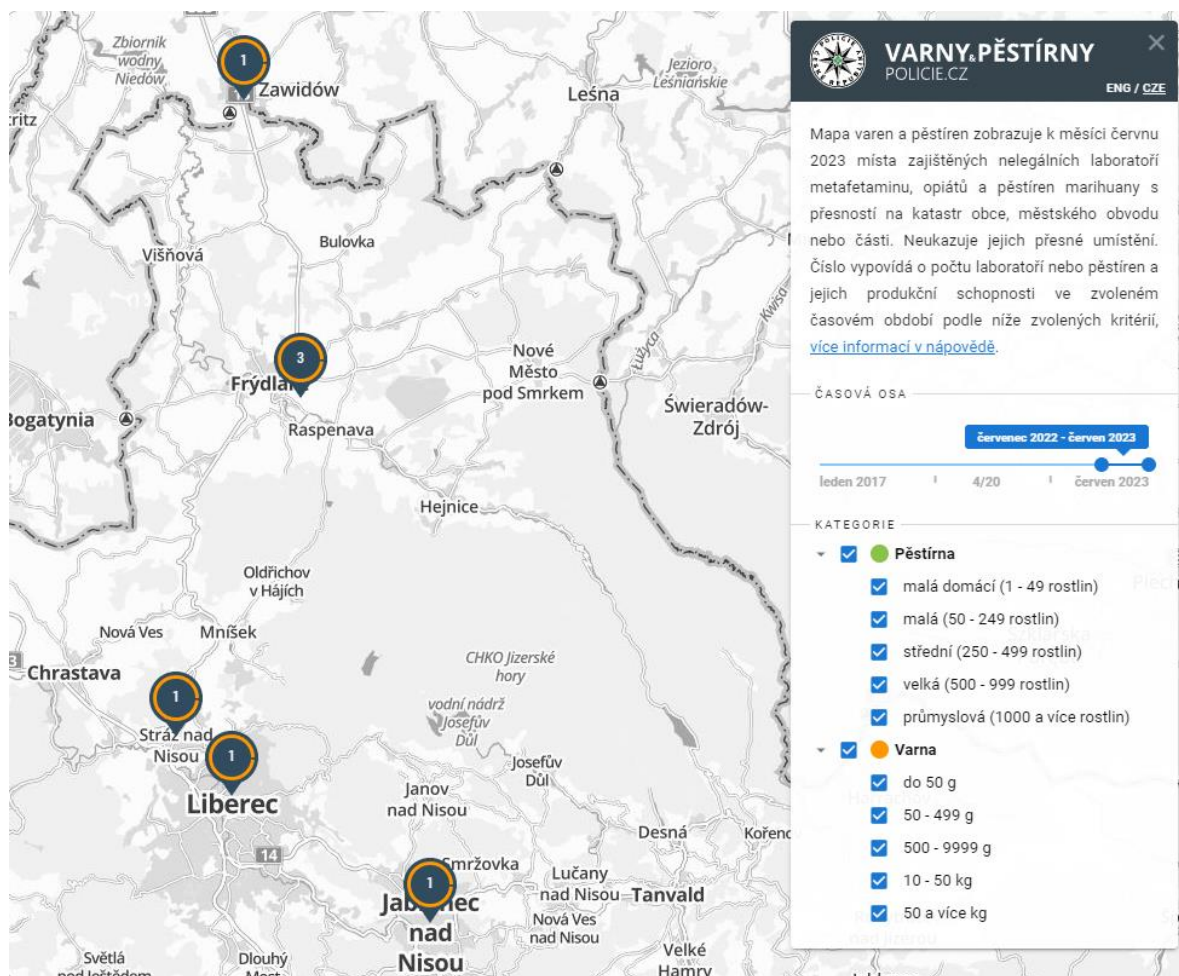
Dle organizací zaměřujících se na terénní práci s uživateli omamných a psychotropních látek nebo na poradenství lidem užívajícím návykové látky, je místní drogová scéna malá a hodně uzavřená, provázaná s Polskem (výrazná přeshraniční spolupráce uživatelů, výrobců, překupníků atd.). Co se týče nelegálních látek, jedná se zejména o pervitin a marihuanu. Pracovníci těchto organizací tuší, že je zde hodně uživatelů.

Na území města se na snižování rizik spojených se závislostním chováním se zaměřují terénní programy organizace Most k naději a na poradenství osobám užívajícím návykové látky Advaita, z.s. (více viz následující kapitola).

Policie ČR zveřejňuje na webu mapu odhalených laboratoří na výrobu metamfetaminu a pěstíren netechnického konopí. Za období od července 2022 do června 2023 mapa zachycuje 3 případy odhalených varen v nedalekém Frýdlantu (viz obrázek 12).

Obrázek 1 Mapa varen a pěstíren odhalených na Frýdlantsku v červenci 2022 - červnu 2023

Zdroj: Policie ČR

Rodina a síť aktérů rodinné politiky

Tato část se zaměřuje na zmapování místní sítě aktérů rodinné politiky. S ohledem na zapojení NMPS do poradenského programu č. 11 *Podpora realizace prorodinných opatření* byla tato kapitola více rozpracována, přičemž důraz je kladen na popis jednotlivých aktérů, včetně jejich zaměření, cílové skupiny, kapacit atd. (viz také tabulka 18 Sociální služby v příloze).

Pro úspěšný rozvoj rodinné politiky je klíčové zapojit do její tvorby a realizace všechny příslušné aktéry včetně vzájemné znalosti kompetencí, kapacit a potřeb. Dle MPSV mezi aktéry rodinné politiky patří:

- Nestátní neziskové organizace a odbory, tedy občanský sektor,
- zaměstnavatelé,
- jiní poskytovatelé veřejných služeb,
- odborníci v podobě akademické, vědecké a výzkumné sféry,
- vzdělávací instituce,
- média,
- občanská sféra reprezentovaná širokou skupinou rodin a všech jejich členů. ([7. Kdo jsou aktéři rodinné politiky? \(mpsv.cz\)](#))

Nestátní neziskové organizace působící v NMPS

Advaita, z. ú.

Advaita je poskytovatelem služeb v oblasti prevence a léčby závislosti a prevence rizikového chování. Provozuje tři sociální služby a centrum prevence rizikového chování (primární prevenci, ambulantní poradenství, terapeutická komunitu a doléčovací program).

V NMPS nabízí službu ambulantního poradenství, která je určena lidem užívajícím návykové látky, osobám ohroženým závislostními chováními a jejich blízkým, pomáhá jim zorientovat se ve své aktuální nepříznivé situaci, rozhodnout se pro další postup v řešení svých problémů a zvolené kroky uskutečnit. Usilují o vytvoření či podporu motivace ke změnám vedoucím k opuštění nežádoucích návyků. Kromě jednorázových konzultací a krátkých intervencí nabízí i delší systematickou spolupráci. Služba se poskytuje v Liberci, Frýdlantu, České Lípě, Jablonci nad Nisou, Semilech a v Turnově⁸.

V současné době je pro obyvatele NMPS dostupná ve Frýdlantu, kde se nachází v Poradenském a setkávacím centru Frýdlant⁹ v ul. Míru 1407 (provozní doba: každé úterý 9–17 h). Dva roky měla Advaita pobočku i v NMPS¹⁰, ale nepodařilo se naplnit její kapacitu –

⁸ Více viz [Léčba závislosti a její prevence, ADVAITA, z. ú. \(advaitaliberec.cz\)](#).

⁹ [letak_posec_28.vydani_a5.pdf](#)

¹⁰ V rámci projektu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky vzniklo několik poraden v rámci Libereckého kraje. Kromě NMPS vznikla pobočka i v Hrádku a Novém Boru.

nechodilo tam dostatek klientů. Dle informací pracovníka Advaity šlo o přibližně 12–15 klientů do roka, se kterými se ne vždy rozvinula dlouhodobá spolupráce. Kapacita byla přesunuta do Frýdlantu, a dle zkušenosti zástupce Advaity neměli spolupracující klienti s dojížděním do Frýdlantu problém.

V současnosti činí přibližný roční počet klientů ve Frýdlantské pobočce dle zástupce Advaity cca 50, z toho polovina je přímo z Frýdlantu a druhá dojíždí z celého Frýdlantska. Nejčastěji přicházejí zájemci sami, menší část má službu doporučenou např. OSPOD. V případě mládeže se objevují nejčastěji jednorázové konzultace, kdy rodiče přivádí dítě, že „občas kouří trávu nebo bere pervitin“.

Dle informací od zástupce Advaity není současná kapacita plně vytížená, nicméně je potřeba vzít v potaz, že není neobvyklé, že řada objednaných klientů na schůzku v daném termínu nedorazí a kapacitu tak nevyužijí. Službu ale na Frýdlantsku vnímá jako potřebnou, bariérou je ale nespolečenská cílová skupina (uživatelé), i malá spolupráce rodiny a blízkých.

Člověk v tísní, o.p.s.

V NMPS sídlí na adrese Jindřichovická 145 a nabízí několik služeb/programů:

- **Programy sociální integrace – terénní programy**

Člověk v tísní poskytuje v NMPS individuální poradenství. Posláním je vyhledávání, motivace a podpora jednotlivcům dlouhodobě žijícím v obtížné sociální situaci, která je vylučuje z běžné společnosti. Jeho základem je terénní sociální práce. Tato služba je poskytována osobám, které nemají dovednosti a prostředky pomoci si sami. Spolupráce probíhá nejčastěji v přímo v domácnosti klienta. Cílem služby je návrat ohroženého člověka do běžného života. Pracovníci nejčastěji řeší problémy související s bydlením, zaměstnáním, pomáhají při komunikaci s úřady, soukromými firmami, školami, zaměstnavateli apod. Terénní pracovníci dochází do bydliště klientů v předem domluveném čase, nebo je možné setkávat se v konzultační místnosti. Součástí služby jsou i doprovody na úřady a do dalších institucí.

- **Dluhová poradna** – viz kapitola Zadluženost

- **Služba podpory vzdělávání (doučování)**

Služba je určena dětem, které mají potíže ve škole a doma se jim nedostává adekvátní podpory. Často je překážkou nízké vzdělání rodičů nebo další socio-ekonomické problémy, které rodiče/opatrovníky vytěžují natolik, že na úkoly a nepochopenou látku nezbyvá moc času a energie. V rámci doučování dochází pracovníci a dobrovolníci jednou týdně přímo za dětmi domů (minimálně 90 min), nebo doučování probíhá on-line (2x týdně 45 minut). Smyslem této služby je především zastavení propadu školního prospěchu dítěte, dalším efektem je zvýšený zájem o školu, který se projevuje snížením počtu absencí či větší aktivitou při vyučování¹¹.

V NMPS je službu zajišťuje koordinátorka dobrovolníků na plný úvazek a dobrovolníci. Zapojit se mohou dobrovolníci nad 15 let. Koordinátorka plánuje realizovat nábor na středních

---

¹¹ Více viz [Liberecký kraj – Člověk v tísní \(clouekvtisni.cz\)](http://liberecký.kraj.cz/Clouek-v-tisni).

školách, ale dobrovolníci nejsou jen studenti. (jedná se o široké spektrum lidí, často např. maminky na rodičovské, senioři). Z NMPS momentálně žádní dobrovolníci nepůsobí, většina dojíždí z Frýdlantu, případně doučuje on-line. Pro on-line formu doučování zapůjčují notebooky, koordinátorka notebook přiveze, ukáže a propojí rodinu s dobrovolníkem.

Kapacitu, která činí 12–14 klientů, koordinátorka považuje zatím za dostatečnou. Většina klientů (90 %) pochází ze SVL nebo sociálně znevýhodněného prostředí. Klienty nejčastěji doporučí ZŠ nebo PPP, část z nich přichází i sama (řeknou si mezi sebou). Podobně funguje i povědomí mezi učiteli v základní škole, kdy si učitelé sami informaci předají.

V případě nového klienta koordinátorka vždy oslovuje třídního učitele, aby se domluvili a sladili zaměření doučování. Ve většině případů považuje spolupráci s učiteli za dobrou a dle jejich zkušeností učitelé tuto aktivitu oceňují. Dobrovolník komunikuje i s rodiči, doučování se musí účastnit minimálně jedna dospělá osoba. Pomáhají jim třeba i s komunikací se školou, pomáhají jim překonat nedůvěru ke škole, nebo nastavit chybějící přístup do Bakaláře (obnovení hesla apod.). Někdy se účastní i tripartitního setkání ve škole.

Zároveň v NMPS koordinátorka této aktivity nabízí i volnočasový kroužek, který mohou jedenkrát týdně (ve čtvrtek v 16 h) zapojené děti navštěvovat, více viz zpráva z tematického výzkumu *Volný čas dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit v Novém Městě pod Smrkem* (Mair, 2023).

Diakonie ČCE– sociálně aktivizační služba

Služby SAS pro rodiny s dětmi dle zákona 108/2006 sb. poskytuje na Frýdlantsku od ledna 2022 Diakonie ČCE. Cílovou skupinou služby jsou rodiny:

- ohrožené společensky a sociálně nežádoucími jevy (např. užívání drog, dluhy, gamblerství)
- pocházející z odlišného sociokulturního prostředí
- s dítětem, jejichž sociální situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby
- s finančními problémy (rodiny v hmotné nouzi, zadluženost rodiny)
- žijící v sociálně vyloučených místech

Konkrétně nabízí např. pomoc při vyřizování dokladů, pomoc při hledání zaměstnání, ubytování, pomoc při vyřizování dávek, pomoc s rozpočtem rodiny, pomoc při řešení dluhů, exekucí, spolupráce s institucemi, lékaři, psychology, pediatry apod., podpora rodičovských a sociálních dovedností, pomoc při vzdělávání dětí, zprostředkování volnočasových aktivit, podpora s udržováním domácnosti, podání základních informací a předcházení rizikovému chování¹².

Služba je poskytována terénní formou v přirozeném prostředí uživatelů ve městě Frýdlant a jeho okolí, nebo ambulantní formou v prostorách služby ve Frýdlantu, ulice Fügnerova 1124. Vzhledem zatím ke krátkému působení na Frýdlantsku postupně pracovnice přibírají do

---

¹² Více viz [Sociálně aktivizační služby Frýdlant \(diakonie.cz\)](https://diakonie.cz).

spolupráce rodiny, převážně na doporučení OSPOD. V současnosti je kapacita necelé dva úvazky, od ledna jsou pak plánovány čtyři. přitom kapacita činí 7-8 rodin na plný úvazek, nebo podle náročnosti, může to být i více rodin, ale i míň. Momentálně tedy mají naplněnou kapacitu. V Novém Městě spolupracují se třemi rodinami a čtvrtou budou přibírat.

V případě potřeby se účastní případových konferencí pořádaných OSPOD. Jako přínosné by pracovnice vnímaly ale i ustavení multidisciplinárních týmů, tak aby byla zajištěna koordinovaná spolupráce více institucí a výměna informací.

Nejčastějšími problémy, které s klienty řeší patří bydlení, zaměstnání a záškoláctví. Jako další bariéra se ukazuje i malá informovanost klientů o dostupných službách. Při své práci často narážejí na nedostatek dětských lékařů a psychiatrické péče.

Maják NMPS, z. ú.

Maják NMPS, z. ú. vznikl v roce 2020, jako přímo navazující organizace na Maják, o.p.s., který v roce 1999 založil Sbor Jednoty bratrské v Liberci (více viz níže). V NMPS momentálně provozuje NZDM Kino a v předchozích letech i SAS.

- **NZDM Kino**

Sociální službu NZDM¹³ Kino zajišťuje Maják NMPS, z. ú. Zařízení vzniklo v roce 2010 jako NZDM Voraz (později bylo přejmenováno na Kino, jako připomínka bývalého kina) a sídlí v budově patřící sboru Jednoty Bratrské v Novém Městě pod Smrkem.

Cílovou skupinou NZDM Kino jsou děti a mládež ve věku od 9 do 26 let „ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženi“. NZDM jim poskytuje informace a podporu zejména ve vztazích, vzdělávání, zaměstnání a dalších oblastech, nabízí pomoc, prostor a asistenci při realizaci nápadů a příležitost ke zdravému trávení volného času¹⁴.

Sociální služba je realizována jak ambulantní (klub), tak terénní formou (streetwork). Terénní služba probíhá dvakrát týdně, v pondělí a ve středu, kdy se pracovníci NZDM dvě hodiny pohybují ve městě (zejména v oblasti mezi klubem, hřištěm a náměstím), případně v létě častěji (děti jsou častěji venku než v klubu). Kontakt ale udržují s klienty i online formou, což funguje hlavně díky vzájemné důvěře (využívali hodně během covidu).

Klub je rozdělen na dvě části: klub pro mladší klienty (9–13 let) a klub pro starší klienty (14–26 let). Momentální maximální kapacita je 40 dětí (na 3 pracovníky). Celkový počet klientů je v současnosti 75, ale pohybuje se v rozpětí 70–100. Podrobněji viz zpráva z tematického

---

¹³ Nízkoprahové kluby, odborně nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (ve zkratce NZDM) jsou zřizovány na základě zákona č.108/2006Sb., o sociálních službách, jejich činnost podléhá vysokým nárokům na kvalitu a následné kontrole. V zařízení pracují odborní pracovníci, zpravidla s vysokoškolským vzděláním, kteří děti a mládež motivují formou skupinové a individuální práce ke změně nebo zlepšení jejich postojů k životním otázkám. [Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež – Agentura pro sociální začlenování \(socialni-zaclenovani.cz\)](https://www.socialni-zaclenovani.cz/)

¹⁴ Více viz [Maják NMPS z. ú. - NZDM KINO \(majak-nmps.cz\)](https://www.majak-nmps.cz/).

výzkumu *Volný čas dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit v Novém Městě pod Smrkem* (Mair, 2023)

V ZŠ se budou pracovníci NZDM více podílet na realizaci primární prevence. Dále spolupracují i s probační a mediační službou, kdy si někteří klienti NZDM, kteří měli za sebou trestnou činnost, v NZDM odpracovávali svoje tresty.

- **SAS**

V letech 2017 až 2023 provozoval Maják NMPS také sociálně aktivizační službu. Ta vznikla v roce 2017 pod názvem SAS Korálek, později přejmenovaná na SAS Kompas. Kapacita služby byla 20 klientů na dvě pracovnice. V roce 2023 ale z personálních důvodů ukončila činnost. Dle informací zástupců Majáku byla jejich kapacita v NMPS plně naplněna a poptávka po jejich službě velká. Klienti přicházeli zejména na doporučení přátel a sousedů. V době šetření žádná ze spolupracujících rodina zatím nepřešla pod SAS ČCE Diakonie, zejména dle vyjádření zástupců obou organizací kvůli ne/důvěře (navázaná vztahy na předchozí pracovníky SAS a nedůvěra vůči novým lidem/institucím).

MAS Frýdlantsko (MASiF)

MAS Frýdlantsko, z.s. působí na území 18 měst a obcí Frýdlantského výběžku od roku 2004. Vznikla jako partnerství tří sektorů – veřejného (města, obce a jejich organizace), podnikatelského (firmy, živnostníci, zemědělci) a neziskového (neziskové organizace a jednotliví občané). MASiF připravuje a vyhláší výzvy, hodnotí předložené žádosti, informuje o strategii *Frýdlantsko 2021+* (2021) a jejím naplňování a podporuje školy při získávání financí z OP VVV formou šablon.

Realizuje celou řadu projektů:

- **Implementace SCLLD “Frýdlantsko 2020” 2 (Režie MASiF 2):** Projekt je realizován od 1. 1. 2019, součástí projektu jsou všechny činnosti kanceláře a orgánů MAS Frýdlantsko.
- **Healthy Forest Regions: Supporting Healthy Forest Ecosystems for human well-being in Forest Regions** (1.4.2023 - 31.3.2026, Interreg Střední Evropa). Obsahem je příprava a projednávání interpretačního plánu pro lokalitu světového dědictví UNESCO Jizerskohorské bučiny. Spolupracují s partnery z Německa, Rakouska, Slovinska, Chorvatska a Slovenska.
- **MAP III Frýdlantsko:** Již třetí pokračování projektu MAP Frýdlantsko. Zaměřuje se na rozvoj společného plánování vzdělávacích aktivit, spolupráci mezi školami a dalšími subjekty, organizuje pracovní skupiny, workshopy a regionální konference. Projekt je financován z OP VVV. Jedním z témat, které společně řešili jsou i předčasné odchody žáků ze vzdělávání, se kterým se Frýdlantsko potýká (viz např. PAQ Research). V rámci setkávání vytvořili analýzu problémů a překážek a sadu nástrojů pro řešení.
- **Na jedné lodi na Frýdlantsku** (1. 1. 2023 - 31. 12. 2024, OP Zaměstnanost+). Cílem projektu je efektivní koordinace sociální práce na Frýdlantsku, podpora cílových skupin prostřednictvím komunitního centra ve Frýdlantu a vzdělávání v rodinách. Dále se

zaměřuje na rozvoj pracovních kompetencí osob se zdravotním postižením. Projektové partnerství tvoří MAS Frýdlantsko, z. s., Sdružení TULIPAN, z. s. a Člověk v tísni, o. p. s. Projekt je součástí implementace Strategie Frýdlantsko 21+¹⁵.

- **На одному кораблі – Na odnomu korabli** (1. 1. 2023 - 31. 12. 2024, OP Zaměstnanost+). Projekt je zaměřen na podporu integrace osob z Ukrajiny na Frýdlantsku. Jde o rodiny, které přišly v důsledku válečného konfliktu a pobývají aktuálně v 16 z 18 obcí ORP (cca 600 osob).

Most k naději – terénní programy

Most k naději realizuje na Frýdlantsku terénní programy. Terénní program se specializuje na práci s uživateli omamných a psychotropních látek (dále také „OPL“) a jejich blízkými. Cílem činnosti je snižování sociálních a zdravotních rizik při zneužívání nelegálních drog pomocí principu „Harm Reduction“¹⁶. Terénní pracovníci vyhledávají a kontaktují uživatele OPL, snaží se je motivovat k využívání služeb, bezpečnější aplikaci drog či změně životního stylu či léčbě závislosti. Rovněž usiluje o předcházení sociálnímu vyloučení a ochranu veřejného zdraví například sběrem pohozených použitých stříkaček v ulicích a jejich bezpečnou likvidací a dále snahou o zamezení šíření infekčních onemocnění.

Terénní pracovníci se zaměřují zejména na lidi zneužívající ilegální drogy, především na nitrožilní drogové uživatele ve věku od 15 let. Služby jsou poskytovány anonymně a zdarma. Zahrnují zejména

- poskytování informací,
- individuální poradenství (drogové, sociální, trestně-právní, zdravotní apod.),
- krizovou intervenci osobní i telefonickou,
- výměnu použitých stříkaček a dalšího „harm reduction“ materiálu,
- první pomoc a základní zdravotní ošetření,
- zprostředkování kontaktu na odbornou pomoc, K-centrum, detox, léčebnu, psychiatra, terapeuta apod.,
- osobní asistenci – spoluúčast při návštěvě lékaře, doprovod na úřad apod.
- a testování na HIV, žloutenku typu C a syfilis, těhotenské testy¹⁷.

Pracovníci jezdí na Frýdlantsko pravidelně ve středu a pátek. Dle potřeby klientů ale mohou jezdit i častěji. V současné době mají v NMPS dva nebo tři navázané klienty. S klienty udržují i telefonický kontakt, klienti pracovníkům píšou sms, nebo se ozývají na Facebook. Frekvence setkání se může lišit dle potřeb daného klienta.

Pro Liberecko má Most k naději šestičlenný tým. Výjezdu do terénu se účastní vždy dva pracovníci, jeden klíčový pracovník pro danou oblast a někdo z jeho kolegů, tak aby vždy byl

---

¹⁵ Více viz [SCLLD Frýdlantsko 21+ - MaSiF - Jizerské hory](#).

¹⁶ Minimalizace rizik – Termínem „harm reduction“ se označují koncepce, programy a činnosti směřující k minimalizaci škod souvisejících s užíváním psychoaktivních látek u osob, které nejsou schopny nebo ochotny s tímto užíváním přestat ([adiktologie.cz](#)) [046-co-je-harm-reduction.pdf](#) ([adiktologie.cz](#))

¹⁷ Více viz [Terénní programy v Libereckém kraji](#) ([mostknadeji.eu](#)).

v případě potřeby kdokoli schopen zaskočit a nedošlo k přerušení služby, protože klienti jsou navázáni pouze na jednoho pracovníka. Současné kapacity považují za dostačující.

Kontakt s klienty je navázán buď telefonicky (klient se ozve, často na základě doporučení), nebo se potkají na ulici. Bariérou často bývá obava, stud a stigma. Z tohoto důvodu, a navíc i vzhledem k tomu, že NMPS je malé město, zkušenosti zástupců Mostu k naději ukazují, že místní scéna je velmi uzavřená, navíc ovlivněná romskou kulturou, mezi uživateli tam panuje velká nedůvěra a pracovníkům se tak obtížně mezi uživatele proniká. Kontakty tam hodně probíhají na principu sekundárních výměn, tzn. je tam navázaný klient/klientka, který s pracovníky komunikuje a provede výměny pro více lidí. Specificky na Frýdlantsku tam jako tyto komunikující osoby figurují ženy.

Zásadní pro profesionální službu je tedy anonymita a mlčenlivost. Vztahy mezi navázanými klienty a daným pracovníkem fungují na bázi důvěry. V Novém Městě pod smrkem návštěvy s navázanými klientkami probíhají u nich doma, klienti se na pracovníky obrací se svými potížemi. Zástupci Mostu ale upozorňovali, že někdy se v malých obcích, kde se všichni navzájem znají, setkávají s tím, že ne všechny organizace a instituce zachovávají mlčenlivost a anonymitu svých klientů. Což pak naopak zase vede k dalšímu uzavírání scény.

Zároveň by ale přivítali nastavení vzájemné funkční spolupráce s ostatními aktéry v lokalitě, aby byly jasné jednotlivé kompetence a hranice spolupráce. Užitečné pro jejich práci by bylo včasné předávání informací např. ze strany města, konkrétně např. v případě úmrtí uživatelů, kdy poškození je způsobeno špatným pervitinem, mohou informaci rychle šířit mezi své klienty a tím předejít dalším případům.

Romany Art Workshop – Romské platformy

Umělecká dílna Romany Art Workshop je nezisková organizace, která působí na Tanvaldsku a pomáhá dětem ze sociálně vyloučeného prostředí trávit smysluplně volný čas. Na Frýdlantsku a Jablonecku realizuje projekt *Romské platformy na Jablonecku a Frýdlantsku Džas dureder! / Jdeme dál!* podpořený z norských fondů. Cílem vzniklých platform je propojit romské organizace a představitele, systematicky pracovat s romskými komunitami, podporovat obyvatele sociálně vyloučené a ohrožené sociálním vyloučením a přispívat k lepšímu soužití s většinovým obyvatelstvem a veřejnou správou¹⁸.

Romské platformy v rámci projektu navázaly partnerství jak s městy, tak s NNO a dalšími institucemi. Dle zástupkyně projektu platformy fungují jako most mezi jednotlivými organizacemi a romskými obyvateli. Pokud se na ně někdo obrátí, že potřebuje s něčím pomoci, tak kontaktují organizace nebo školu, a zprostředkují pomoc např. se v minulosti na ně obraceli rodiče kvůli šikaně dětí ve škole apod.

Romské platformy na Frýdlantsku na začátku svého projektu v roce 2021 nejprve zjišťovaly, kolik se na Frýdlantsku nachází romských rodin, kolik je sociálně vyloučených, kolik je ohrožených sociálním vyloučením, v další fázi pak s rodinami realizovali rozhovory a provedli

---

¹⁸ Více viz [Romské platformy na Jablonecku a Frýdlantsku \(romanyartworkshop.cz\)](http://romanyartworkshop.cz)

dotazníkové šetření s cílem zjistit, co by lidé chtěli změnit, co jim tu chybí. Na základě tohoto šetření pak vygenerovali témata, na která se v rámci platformy zaměřili. Některá z nich pak řešili v rámci kulatých stolů, během nichž se setkali s úřady a NNO. Šlo např. o téma šikany. Setkání platformy mají průběžně, jednou za měsíc, harmonogram je všem relevantním aktérům znám dopředu. Organizovali ale i setkání pro veřejnost.

Platformy spolupracují se skupinou romských lídrů na Frýdlantsku, se kterými se snaží řešit i aktuální problémy a témata např. volnočas. Pravidelně se setkávají, v současnosti spolupracují takto z NMPS se dvěma lídry.

V NMPS byla právě takto nedávno zahájena nová volnočasová aktivita pro děti, proto se informace o této aktivitě ve zprávě z tematického výzkumu (Mair, 2023) ještě neobjevuje. Několik místních obyvatel znovu založilo po zhruba 20 letech dětský taneční soubor. Na dobrovolné bázi trénují 20 chlapců a děvčat pravidelně o víkendu v tělocvičně v Sokolovně. Díky sponzorským darům od Romany Art Workshop a od obce Jindřichovice pod Smrkem mohli uspořádat pro děti dvoudenní soustředění koncem srpna v Bílém Potoce. Za tuto podporu naopak přislíbili, že soubor vystoupí na oslavách obce Jindřichovice pod Smrkem.

Zájem o účast v aktivitách je mezi dětmi NMPS dle jednoho z organizátorů mnohem větší, ale kvůli nedostatečným prostředkům kapacitu zatím nemohou rozšířit, ale pokud by se jim podařilo získat další podporu, rádi by vytvořili např. různé věkové skupiny apod. První vybavení (např. reproduktor a sukňe, které ušili dívkám) zajistili ze svých prostředků. Dětem by pro vystoupení potřebovali zajistit kostýmy. Hledali podporu u města NMPS, ale pro žádost je nutné založit oficiální organizaci, což je pro organizátory, kteří s tím nemají dosud zkušenosti velkou překážkou.

Sociální odbory

Sociální odbor Nové Město pod Smrkem

Sociální odbor zabezpečuje agendu v oblasti sociální, vyplývající ze zákona o obci s pověřeným obecním úřadem. Například pomáhá občanům při vyřizování dávek, příspěvků na péči, žádostí do domova pro seniory, při zajišťování potřebné péče, poskytuje poradenství a podává informace pro různé životní situace, ve kterých se člověk ocitne (nízké příjmy, riziko ztráty bydlení, ohrožení sociálním vyloučením, problémy vyplývající ze zadlužení, nekompetence hospodařit s finančními prostředky, záškoláctví dětí, obědy do škol atd.)

Při sociálním odboru pracuje jeden sociální pracovník, který pracuje v terénu v přirozeném prostředí osob a rodin, které jsou v situaci sociálního vyloučení apod., hledá způsoby komunikace a řešení problémů mezi jednotlivci, komunitou a orgány správy, samosprávy a jinými subjekty. V rámci sociální práce v současnosti nejvíce řeší otázku bydlení, placení nájmu, žádosti o dávky, a péči o seniory, kteří žijí osaměle, informování o službách a možnostech aktivit pro děti apod. Před cca 5 lety měl úřad pro tuto agendu dva úvazky a momentální kapacitu jedné pracovnice zástupkyně odboru vnímají jako nedostatečnou. Z tohoto důvodu např. depistážní činnost neprobíhá systematicky, ale spíše v minimální míře.

Odbor sociálních věcí, Městský úřad Frýdlant

Spolupracují se Sociálním odborem NMPS, probíhají pravidelná setkání a předávání informací. Jsou zde dvě oddělení:

1. Oddělení sociálně právní ochrany dětí: činnost oddělení zahrnuje především zajištění práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu zájmů a práv dítěte, dále zahrnuje i působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

2. Oddělení sociální péče a jeho cílové skupiny: Sociální pracovníci a ostatní pracovníci oddělení sociální péče poskytují základní sociální poradenství a vykonávají sociální práci vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začlenění jedince a k řešení životní situace u osob nacházejících se v hmotné nouzi. Nejčastější agendu tvoří sociální práce, nejčastěji v poslední době řeší bydlení (velká poptávka), dluhy (odkazují na ČvT) a žádosti o dávky. Nejčastěji spolupracují s ČvT, ÚP, SAS a ČSSZ. Na Frýdlantsku je dle zástupců dostatečná nabídka sociálních služeb, problémem jsou často jejich personální kapacity, např. v případě terénních služeb.

Školy a školská zařízení

Mateřská škola, Nové Město pod Smrkem, okres Liberec, příspěvková organizace

V mateřské škole je pět tříd. Kapacita mateřské školy je dle *Rejstříku škol a školských zařízení* 130 dětí. Ve školním roce 2022/2023 docházelo do školy 102 dětí. Dle výkazů ve stejném školním roce škola evidovala 3 děti se SVP, z toho 2 se zdravotním postižením, jedno s jiným zdravotním znevýhodněním a žádné dítě z důvodů odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek.

Ve stejném školním roce nebyly žádné žádosti o přijetí do MŠ, kterým nebylo vyhověno. 35 žádostí, kterým bylo vyhověno, z toho 27, které nastoupily.

V MŠ působilo ve školním roce 2022/2023 11 učitelů a 3 asistenti pedagoga.

Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace

Je úplnou základní školou nabízející vzdělávání v oboru základní vzdělávání a základní vzdělávání speciální. Škola má dvě pracoviště, v ulici Tylova sídlí běžné třídy 2. stupně a dvě třídy speciální. V odloučeném pracovišti Jindřichovická 535 se nacházejí běžné třídy prvního stupně. Kapacita školy je dle *Rejstříku škol a školských zařízení* stanovena na 443 žáků. K 30. 9. 2022 sem docházelo 327 žáků. Je tedy naplněna z 74 %. Ve školním roce 2022/2023 běžné třídy navštěvovalo 308 žáků a speciální třídy navštěvovalo 19 žáků. Většina žáků je dle vyjádření zástupkyně školy místních, dojíždí pouze malý zlomek (2–3 děti převážně z Jindřichovic, pro které je škola spádová).

K 30. 9. 2022 škola vykazovala (Výkaz o ZŠ M3) celkem 52 žáků se SVP (16 % žáků školy). Z toho 50 se zdravotním postižením¹⁹, 10 žáků se jiným zdravotním znevýhodněním a 17 žáků

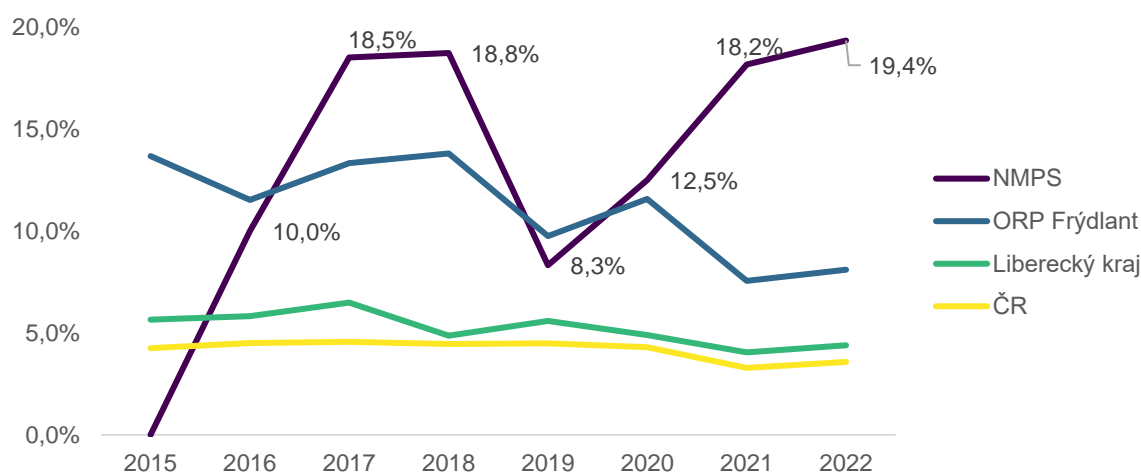
¹⁹ Žák je uveden tolikrát, kolik je druhů příčin jeho SVP.

se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek (tj. 5 % žáků školy)²⁰. Nicméně podle odhadu ředitelky školy je třetinu žáků možné považovat za žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění (rodiny žáků se potýkají s nezaměstnaností, častým stěhováním, které vede k fluktuaci žáků, jsou zde žáci z neúplných rodin, žáci v pěstounské péči atd.). Ve stejném školním roce škola neevidovala žádné nadané žáky.

Škola se dle vedení potýká zejména s problémem náročných kolektivů (zejména na druhém stupni) a odchodem ostatních žáků z těchto tříd na jiné školy, zejména právě z druhého stupně. Další problémy, které škola často řeší jsou absence, tzv. skryté záškoláctví. Na setkání lokálního partnerství byly také zmiňovány předčasné odchody žáků²¹, na které upozornila i analytická zpráva pro ORP Frýdlant od PAQ Research (n.d.). Předčasným odchodům se věnoval i MAP, scházela se PS ze strany školství.

V NMPS ve školním roce 2021/2022 ukončilo povinnou školní docházku (dále také „PŠD“) v běžných třídách v 7. nebo 8. ročníku šest žáků, což je 19 % žáků ukončujících PŠD v běžných třídách. Jejich podíl oproti roku 2018/2019 vzrostl o celých 11 p. b. Graf 10 níže ukazuje, že podíl žáků ukončujících PŠD v 7. a 8. ročníku se téměř ve všech sledovaných letech drží nad celorepublikovým průměrem, který se pohybuje pod 5 %, ale v řadě let i nad průměrem ORP Frýdlant. Od roku 2019 dochází k opětovnému nárůstu.

Graf 10 Ukončení PŠD v běžných třídách 7. a 8. ročníku

Zdroj: MŠMT

²⁰ ČŠI ve své tematické zprávě *Hodnocení úspěšných strategií základních škol vzdělávajících znevýhodněné žáky* upozorňuje, že identifikace a na to navazující vykazování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišných kulturních a jiných životních podmínek v dokumentaci škol neodpovídá sociálnímu složení žáků školy. Podobně na poddiagnostikování sociálního znevýhodnění poukazuje studie Národního pedagogického institutu České republiky (Seifert, Nesládek, Mouchová a kol., 2019, s. 16), kdy v rámci komparace údajů ČSÚ a MŠMT v obcích s rozšířenou působností a okresech, kde je podíl obyvatel s nejvyšší základním vzděláním vysoký, autoři zaznamenali nízký identifikovaný podíl sociálně znevýhodněných žáků ve školách.

²¹ Na závažnost předčasných odchodů upozorňuje i výzkum ASZ, který ukázal, že předčasné odchody ze základních škol jsou důvodem nezaměstnanosti lidí do 19 let v celých 34 %. Každý pátý obyvatel SVL (20 %) je nezaměstnaný. Při přepočtu na věkovou skupinu 15–64 let (aktivní věk) dosahuje míra nezaměstnanosti až 23 %. (Zatková & kol, 2022).

Na škole působilo ve školním roce 2022/2023 30 učitelů (27,1 přepočteno na celé úvazky) a 14 asistentů pedagoga (9,35 přepočteno na celé úvazky). Dle inspekční zprávy (Polanecká, 2023) se škola potýká s nízkou kvalifikovaností učitelů. Na škole není ani psycholog, ani speciální pedagog. Škola spolupracuje s SVP Frýdlant, v oblasti intervenčních programů byla z důvodů personálních na straně SVP spolupráce ukončena, individuálně pracují s některými žáky. Škola plánuje v rámci primární prevence hlubší spolupráci s Majákem.

Škola nabízí žákům obědy zdarma (přibližně 45 žáků v rámci projektu Potravinová pomoc dětem a 24 žáků od WOMEN FOR WOMEN, o.p.s.).

Základní umělecká škola, Nové Město pod Smrkem, okres Liberec, příspěvková organizace

ZUŠ nabízí základní umělecké vzdělávání v oboru hudebním (hra na hudební nástroj a sborový zpěv) a výtvarném. Dříve nabízela též obor literárně dramatický, o který ale nebyl velký zájem (dle vedení školy přihlášené děti často v průběhu roku odpadaly např. z důvodu nutnosti pravidelné přípravy).

Ve školním roce 2022/2023 se výuky v ZUŠ účastnilo celkem je 156 žáků, škola má úplně naplněnou kapacitu, takže ředitelka žádala o navýšení a navýšili ji 30 žáků (bude nabízet i výuku nových nástrojů a budou moci otevřít další skupinu ve výtvarném oboru). Výuky se účastní i dojíždějící děti z okolních obcí (např. Hejnice, Libverda, Raspenava, Řasnice). Do školy dochází žáci ve věku od 5 do 16 až 17 let.

Více informací viz také zpráva z tematického výzkumu *Volný čas dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit v Novém Městě pod Smrkem* (Mair, 2023).

Středisko volného času „ROROŠ“, Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace

Dům dětí a mládeže (dále také „DDM“) je organizace zaměřená na volnočasové aktivity dětí a mládeže, nabízí pravidelnou zájmovou činnost („kroužky“) a prázdninovou činnost (letní pobytové nebo příměstské tábory, které jsou nabízeny dětem z kroužků) a další aktivity (více zde: <https://ddmnmps.webnode.cz/>). Hlavní budova se nachází na adrese Frýdlantská 841, spravují i táborovou základnu v Jindřichovicích pod Smrkem a od Sportovního a relaxačního centra NMPS si pronajímají prostory pro sportovní aktivity.

Ve školním roce 2022/2023 dle webových stránek DDM nabízelo 16 různých kroužků – některé v několika různých skupinách a termínech (basketbal dívky, sportovní hry mladší, florbal, stanice mladých včelařů, výtvarná dílna, lezecký, badminton, volejbal, plavecký, cvičení rodičů s dětmi, deskové hry, turistický, zumba, na kytaru bez not, korálkování a airsoft).

Celkem se pravidelné zájmové činnosti účastní přes 200 dětí od předškolního věku až po studenty. Některé aktivity nabízí i pro dospělé s dětmi. Za pravidelnou zájmovou činností sem dojíždí děti z celého mikroregionu. Odhadem dojíždějící tvoří cca třetinu účastníků.

Více informací viz také zpráva z tematického výzkumu *Volný čas dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit v Novém Městě pod Smrkem* (Mair, 2023).

SVP Frýdlant

Středisko výchovné péče Frýdlant je školské zařízení a je součástí Dětského diagnostického ústavu, střediska výchovné péče a základní školy, Liberec. Nabízí podporu a pomoc dětem, dospívajícím a jejich rodinám v náročných životních situacích formou výchovného a psychologického poradenství, individuální, párové a rodinné terapie apod. Dále poskytuje metodické vedení školám a pedagogickým pracovníkům. Klienty SVP jsou:

- Děti, dospívající a mladí dospělí, případě osoby, které o ně pečují (rodiče, prarodiče, pěstouni a další osoby podílející se na výchově)
- Pedagogičtí pracovníci a školy

Dříve nabízeli i dlouhodobou primární prevenci ve všech druhostupňových školách na Frýdlantsku, od čehož museli kvůli personálním změnám ustoupit. V současnosti tedy realizují primární prevenci v Raspenavě. Do budoucna uvažují, že by nabízeli spíše jednorázové programy, které by na sebe nutně nemusely navazovat. V poslední době např. školy ve Frýdlantu využili SVP pro supervizi pedagogů

Nabízejí individuální podporu klientům. SVP každý rok pracuje přibližně se 190 klienty. Dle výroční zprávy v průběhu školního roku 2020/2021 SVP pracovalo se 188 klienty, dohodu o spolupráci v tomto období uzavřelo 115 z nich. Dle informací od zástupkyně SVP bylo ve školním roce 2021/2022 z Nového Města 24 klientů. Počet klientů je proměnlivý např. v roce 2021/22 museli přijímání nových klientů pozastavit. Počet klientů se mění i se sezonou – v létě a na jaře je jich méně.

Klienti vstupují do spolupráce na bázi dobrovolnosti, pouze v minimu případů je nařízená soudně. Hlavním iniciátorem příchodu do SVP je ve většině případů rodina, případně doporučení obrátit se na SVP dostávají od OSPOD nebo školy. V případě individuálních klientů probíhají intervence na individuální úrovni, nebo na úrovni rodiny formou rodinné terapie případně ještě formou vrstevnických skupin.

SVP prošlo personální obměnou a nedávným stěhováním (leden 2023). Chod SVP zabezpečuje v základní sestavě sociální pracovnice, psycholog a etoped. Momentálně zde působí 5 odborníků na 3,7 úvazku. Pro udržení programů ve školách nebo individuálních konzultací ve školách by potřebovali více úvazků.

Církevní sbory

Sbor Jednoty bratrské Nové Město pod Smrkem

V NMPS je Sbor Jednoty bratrské aktivní od počátku 90. let. V současnosti sídlí v budově bývalého kina. Budova slouží i veřejnosti a sbor zde provozuje:

- Maják NMPS: provozuje NZDM (více informací viz výše),
- Červánek, z. s.: zaměřené na péči o seniory – vytváření programu, aktivizace seniorů, jejich propojení navzájem, boj proti samotě, udržování v kondici, včetně preventivních aktivit např. v boji proti nekalým praktikám obchodníků

- dříve vedli také mateřské centrum – bylo zaměřené na sdílení mezi rodiči a organizování seminářů pro rodiče a pečovatele o děti,
- provozují turistické ubytování v areálu J-camp.

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Novém Městě pod Smrkem

V současnosti zde zástupce sboru mapuje terén, zda zde sbor bude moci fungovat i v budoucnosti (je zde tzv. misijní místo). Pro jeho fungování je potřeba najít projekt/oblast podnikání, možné k tomu využít pozemek před kostelem např. malá elektrárna, ubytování, případně forma alternativního školství.

Bariéry a potřeby

V rámci terénního šetření během rozhovorů s jednotlivými aktéry byly tematizovány následující bariéry a potřeby, na které by bylo potřeba se zaměřit:

- nedostatečné kapacity terénní práce,
- chybějící povědomí o sociálních službách u určité skupiny lidí – nerozumí jim, nebo z nich mají obavy, panující nedůvěra k institucím např. ze strany Romů,
- potřeba dlouhodobého budování důvěry s cílovou skupinou, které může být narušováno, pokud dochází k fluktuaci na straně pracovníků sociálních služeb,
- specifická situace malého města – zmiňováno i během setkání lokálních partnerů i během následného terénního šetření – problematické z několika úhlů:
  - jednak z úhlu pracovníka služeb, pokud ve městě i žije a lidé se k němu vztahují jako k zástupci dané organizace i mimo pracovní dobu,
  - a naopak i z hlediska klientů, chybí anonymita, všichni daného člověka znají (může v ústí neochotu osob obrátit se na danou službu),
  - sdílení informací mezi jednotlivými službami/institucemi – potřeba znát kompetence a agendu ostatních, ale nutné zachovávat standardy služeb a anonymitu klientů,
- potřeba ustavení multidisciplinárních týmů, protože často je potřebná koordinovaná spolupráce více institucí, úkolování a výměna informací,
- potřeba komunitní práce a zapojování lidí samotných, vznik komunitního centra, podpora již existujících komunitních aktivit (např. volnočasových aktivit pro děti),
- prevence v rodinách, celostní pohled na rodinu, přemýšlet, co se dá zlepšit, aby dítěti bylo líp;
- větší možnost rodinné i individuální terapie, větší pestrost terapeutických služeb
- potřeba zdravotní péče, chybí psychiatr (pro dospělé i děti), dětský lékař,
- potřeba primární prevence na škole, otázka vyžití pro děti a mládež,
- bydlení.

Zdraví

Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb²² (dále také „NRPZS“) uvádí, že ve městě je šest subjektů poskytujících tyto služby. V NMPS zajišťuje podle přehledu NRPZS primární zdravotní péči 1 ordinace všeobecného praktického lékařství, 1 ordinací praktického lékařství pro děti a dorost, 1 ordinací zubního lékaře. Vedle poskytovatelů zajišťujících základní péči, jsou ve městě zařízení fyzioterapeuta. Dle přehledu NRPZS je ve městě 1 poskytovatel lékárenské péče.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ukládá od 1. 4. 2012 kraji odpovědnost za organizaci a zajištění lékařské pohotovostní služby, lékárenské pohotovostní služby a pohotovostní služby v oboru zubní lékařství. Lékařskou pohotovostní službou se rozumí ambulantní péče poskytovaná pacientům v případech náhlé změny zdravotního stavu nebo zhoršení průběhu onemocnění. Lékařskou pohotovostní službu²³ zajišťuje:

- Krajská nemocnice Liberec, a.s., Fügnerova 1124, Frýdlant – pohotovost pro dospělé
- Krajská nemocnice Liberec, a.s., Husova 357/10, Liberec – pohotovost pro dospělé a dětská pohotovost, pohotovostní služby v oboru zubní lékařství
- Liberecká dentální s.r.o., Soukenné nám. 121/1, Liberec – pohotovostní služby v oboru zubní lékařství.

V roce 2018 byla vypracována výzkumná zpráva, která se věnovala dostupnosti zdravotní péče na Frýdlantsku (Baltag, 2018). V závěrech zprávy autorka uvádí jako jednu z bariér dostupnosti péče geografickou polohu, kvůli které obyvatelé musí hledat lékařskou péči zejména uvnitř lokality, případně v jižním směru, ve vzdálenějších městech, zejména v Liberci. Lékařská péče se tak lidem prodražuje z důvodu nutnosti přepravy za lékařem na větší vzdálenosti. Nedostatek financí je pak jednou z příčin odkládání návštěv u lékařů (např. až do doby akutních potíží). Přesto jsou pro obyvatele některé zdravotní odbornosti téměř „nedostupné“, jelikož na lékařské vyšetření musí pacient čekat až tři měsíce (rehabilitace, endokrinologie, oční lékaři aj.). Dle této zprávy se dostupnost jeví nedostačující zejména v oboru pediatrie a stomatologie. V rámci terénního šetření lokální aktéři ještě zmiňovali i psychiatrii (pro dospělé i děti). Z lokálních faktorů autorka zmiňuje poměrně vysoký věk mnoha lékařů primární péče i ambulantních specialistů.

Také v dokumentu Strategie rozvoje NMpS (CityUpgrade, 2023) se mezi nejčastějšími odpověďmi v anketě na otázku „Chybí Vám ve městě nějaké služby nebo vybavení, které by podle Vás měly nebo mohly vzniknout?“ objevuje i odpověď „lékař“.

Z předchozích výzkumů (Korecká, 2020) vyplynulo, že zdraví osob ohrožených sociálním vyloučením do velké míry ovlivňuje jejich životní styl (špatné stravovací návyky, nedostatečná pohybová aktivita, zvýšená míra užívání nikotinu, alkoholu a dalších návykových látek,

---

²² [Mapa poskytovatelů - Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb \(uzis.cz\)](#). Ordinační hodiny jsou na stránkách města: [Služby, úřady, firmy | Nové Město pod Smrkem \(nmmps.cz\)](#)

²³ [\(Obecné informace | Liberecký kraj \(kraj-lbc.cz\)\)](#)

výhradně pasivní formy odpočinku atd.), nastavení osobního žebříčku hodnot i horší ekonomický status. Všechny zmíněné faktory se zpravidla týkají všech členů rodiny a přenášejí se tak v dalších generacích. Bariéry v dostupnosti zdravotní péče jsou někdy i na straně osob, které by pomoc potřebovaly, ale bariéru představuje snížená důvěra ke zdravotníkům, která může vyplývat z obav z diskriminace nebo z pocitů studu za svou situaci, ale také s nízkou zdravotní gramotností. S otázkou zdraví úzce souvisí i kvalita bydlení.

Shrnutí

Situační analýza mapuje stav lokality v oblasti sociálního vyloučení a slouží k základní orientaci v tématech zaměstnanosti, zadluženosti, bezpečnosti, bydlení, rodinné politiky a zdraví. S ohledem na zapojení NMPS do poradenského programu č. 11 *Podpora realizace prarodinných opatření* byla oblasti rodinné politiky a mapování sítě aktérů v oblasti rodinné politiky věnována zvýšená pozornost, zatímco v ostatních oblastech jde zejména o aktualizaci dat.

Zaměstnanost

Mezi bariéry v oblasti zaměstnanosti byly místními aktéry v NMPS zahrnuty následující:

- mezi uchazeči o zaměstnání v NMPS část osob nemůže pracovat, ale zároveň nedostáhne na invalidní důchod,
- část uchazečů o zaměstnání je na volném trhu práce obtížně zaměstnatelná, jsou to především osoby s nízkým vzděláním a část z nich neprojde výběrovým řízením ani na nízko vzdělanostní pracovní pozice,
- nedostatek pracovních příležitostí přímo v NMPS a nutnost dojíždění např. až do Liberce (často se nevyplatí časově ani ekonomicky, špatné dopravní spoje pro směnný provoz, potřeba mít větší obnos peněz do začátku, aby lidé vůbec mohli začít do zaměstnání dojíždět, potíže části osob vůbec se v Liberci orientovat, péče o děti a o rodinu).
- nedostatek pracovních příležitostí obecně; zejména nedostatek pracovních míst pro osoby s nízkou kvalifikací; absence sdílených pracovních míst či zkrácených úvazků; potřeba zajištění hlídání dětí pro pracující či navracející se do práce po/při rodičovské;
- nízké platy a nízká konkurenceschopnost legální práce před nelegální;
- nízká prostupnost pozic VPP ke standardnímu zaměstnání;
- nízká dostupnost rekvalifikací (lze je sjednat pouze v Liberci, nebo 1x měsíčně přijede pracovník ÚP do Frýdlantu) a s tím ruku v ruce nízký zájem o rekvalifikace.

Jednotlivé identifikované bariéry se vzájemně posilují a je obtížné je překonat bez efektivní podpory. Je třeba neřešit je jednotlivě, ale věnovat pozornost jejich provázanosti. Řadu bariér (např. strukturální bariéry nebo bariéry ze strany zaměstnavatelů) lze ovlivnit jen těžko, ale některé individuální bariéry je s podporou možné překonat (např. nedostatek tzv. měkkých dovedností, chybějící praxe, nízké vzdělání, nízká kvalifikace). Podpora by se neměla omezovat jen na dobu při hledání zaměstnání, ale i na období po nástupu do práce. Z lokálního partnerství vzešlo, že by situaci mohlo pomoci vytvoření „sociálních“ pracovních míst, jejichž primárním účelem není samotný výkon a zisk, kde by se tyto lidé zaměstnali a učili základním kompetencím (Zápis z LP, 25. 4. 2023).

Zadluženost

Mezi roky 2017 a 2020 došlo k dramatickému snížení počtu i podílu osob v exekuci, a to z 35 % na 19 %. Data ukazují ještě mírný pokles počtu a podílu osob v exekuci i

v následujících letech, až na 16 % v roce 2023. Zatímco podíl osob s jednou exekucí klesá, podíl osob s mnohočetnými exekucemi (tři a více) roste. Lidé se třemi a více exekucemi představovali v NMPS v roce 2023 71 % ze všech osob v exekuci.

Za rok 2022 byl pouze čtyřem klientům dluhové poradny v Novém Městě pod Smrkem podán návrh na oddlužení. Důvodem malého počtu klientů, kteří zde vstupují do oddlužení spatřují zástupkyně Člověka v tísní především v nestabilní situaci v oblasti příjmů (špatná dostupnost stálého zaměstnání pro klienty přímo v lokalitě).

Bezpečnost

Nové Město pod Smrkem má zpracovaný *Plán prevence kriminality pro roky 2021–2023*, který byl vypracován Policií ČR a přestupkovým oddělením při MěÚ NMPS. Dle Plánu prevence jsou problémy vyvstávající v oblasti bezpečnosti v NMPS zejména: pocit bezpečí, krádeže a drobná kriminalita, gamblerství, přeshraniční kriminalita a drogová kriminalita. V souvislosti s bezpečnostní situací v NMPS lokální aktéři zmiňovali i téma návykových látek, konkrétně jako problematiku vnímali jejich dostupnost a jejich užívání na veřejnosti. Jako problematické vnímali i zkušenost dětí a mládeže s návykovými látkami.

Bydlení

Nové Město pod Smrkem disponuje, zvláště v porovnání s ostatními městy a obcemi regionu, rozsáhlým bytovým fondem, což je konkrétně 385 bytů (z toho 24 je DPS, 39 startovacích, ale žádný krizový nebo sociální). Funkci krizového bydlení a ubytování plní v NMPS ubytovna Lesní. Na druhou stranu otázka bydlení byla zmiňována ze strany řady lokálních aktérů jako velmi palčivá pro mnoho jejich klientů a poukazovali na velký problém najít pro některé osoby a domácnosti vyhovující bydlení. Další poukazovali i na diskriminaci romských obyvatel při hledání bydlení a na otázku problematického sousedského soužití.

Rodinná politika

Z mapování sítě aktérů rodinné politiky vyplynuly následující bariéry a potřeby v oblasti, na které by bylo potřeba se zaměřit:

- nedostatečné kapacity terénní práce,
- chybějící povědomí o sociálních službách u určité skupiny lidí – nerozumí jim, nebo z nich mají obavy, panující nedůvěra k institucím např. ze strany Romů,
- potřeba dlouhodobého budování důvěry s cílovou skupinou, které může být narušováno, pokud dochází k fluktuaci na straně pracovníků sociálních služeb,
- specifická situace malého města – zmiňováno i během setkání lokálních partnerů i během následného terénního šetření – problematické z několika úhlů:
  - jednak z úhlu pracovníka služeb, pokud ve městě i žije a lidé se k němu vztahují jako k zástupci dané organizace i mimo pracovní dobu,
  - a naopak i z hlediska klientů, chybí anonymita, všichni daného člověka znají (může v ústít neochotu osob obrátit se na danou službu),

- sdílení informací mezi jednotlivými službami/institucemi – potřeba znát kompetence a agendu ostatních, ale nutné zachovávat standardy služeb a anonymitu klientů,
- potřeba ustavení multidisciplinárních týmů, protože často je potřebná koordinovaná spolupráce více institucí, úkolování a výměna informací,
- potřeba komunitní práce a zapojování lidí samotných, vznik komunitního centra, podpora již existujících komunitních aktivit (např. volnočasových aktivit pro děti),
- prevence v rodinách, celostní pohled na rodinu, přemýšlet, co se dá zlepšit, aby dítěti bylo líp;
- větší možnost rodinné i individuální terapie, větší pestrost terapeutických služeb
- potřeba zdravotní péče, chybí psychiatr (pro dospělé i děti), dětský lékař,
- potřeba primární prevence na škole, otázka vyžití pro děti a mládež,
- bydlení.

Zdraví

Pro celé Frýdlantsko existuje zpracovaná výzkumná zpráva z roku (Baltag, 2018), která sledovala dostupnost zdravotní péče na Frýdlantsku. V dostupnosti péče se dle této zprávy obyvatelé potýkají s těmito bariérami:

- geografická poloha – lidé musí hledat lékařskou péči zejména uvnitř lokality, případně ve vzdálenějších městech, zejména v Liberci,
- lékařská péče se tak prodražuje z důvodu nutnosti přepravy za lékařem na větší vzdálenosti,
- některé zdravotní odbornosti jsou kvůli dlouhým čekacím dobám téměř „nedostupné“ (rehabilitace, endokrinologie, oční lékaři aj.)
- nedostačující dostupnost v oboru pediatrie a stomatologie, psychiatrie,
- poměrně vysoký věk mnoha lékařů primární péče i ambulantních specialistů.

Z předchozích výzkumů ASZ (Korecká, 2020) zase vyplynulo, že bariéry v dostupnosti zdravotní péče jsou někdy i na straně osob, které by pomoc potřebovaly, ale bariéru představuje snížená důvěra ke zdravotníkům, která může vyplývat z obav z diskriminace nebo z pocitů studu za svou situaci, ale také s nízkou zdravotní gramotností. S otázkou zdraví úzce souvisí i kvalita bydlení.

Seznam literatury

Baltag, T. (2018). *Frýdlantsko – dostupnost zdravotní péče*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad vlády ČR. [Tematicky-vyzkum-Frydlantsko-2018.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

CityUpgrade. (2023). *Strategický plán rozvoje Nového Města pod Smrkem*. [Nové Město pod Smrkem \(cityupgrade.cz\)](#)

Frýdlantsko 21+. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Frýdlantsko na období 2021-2027. MAS Frýdlantsko, z.s. [SCLLD Frydlantsko21+ v1.1.pdf - Disk Google](#)

Fusek, P. (2022) Socioekonomická situace území a prognóza kapacit sociálních služeb. Demografie Morava.

Hladík, J. (2021). *Situační analýza Frýdlantsko*. Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR. [Frýdlant SA ZOR12.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Korecká, Z. (2020). *Žďár nad Sázavou – identifikace problémů a potřeb v oblasti bydlení a občanského soužití se zaměřením na lokalitu tzv. svobodáren*. Tematický výzkum. Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR. [Žďár nad Sázavou – identifikace problémů a potřeb v oblasti bydlení a občanského soužití se zaměřením na lokalitu tzv. svobodáren \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Koťátková, H. (2023). *Nezaměstnanost v červenci meziměsíčně vzrostla*. Krajská správa ČSÚ v Liberci. [nezamestnanost 7 2023 pdf \(czso.cz\)](#)

Lang, P. (2021). *Rozsah sociálního vyloučení v Libereckém kraji v roce 2021*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Rozsah sociálního vyloučení v Královéhradeckém kraji \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Lang, P. & Matoušek, R. 2020. *Metodika pro posouzení sociálního vyloučení v území*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území – ASZ – 2020 – Agentura pro socialni zaclenovani \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Mair, J., Knížková, B. & Korecká Z. (2022). *Analytický podklad pro činnost RC v Žatci*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj.

Mair, J. (2023). *Situační analýza Nové Město pod Smrkem*. Odbor (Agentura) pro sociální začleňování. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Plán prevence kriminality pro roky 2021–2023. (2021). Nové Město pod Smrkem [Plan prevence kriminality.pdf \(nmpps.cz\)](#)

PAQ Research (nd). *ORP Frýdlant: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu*.

Polanecká, J., Dlabolová, L., Hornová, B. & Trejtnarová, A. (2023). *Inspekční zpráva, čj. ŠCIL-170/23-L*. Česká školní inspekce. Liberecký inspektorát. [IZ-ZS-Nove-Mesto-pod-Smrkem-Tylova.pdf \(zsnmpps.cz\)](#)

Sál, L. (2023). *Vícenásobné bariéry – příčiny bránící sociálně znevýhodněným obyvatelům Velkých Hamrů ve vstupu na trh práce*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj.

Smutná, M. (2022). *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2021–2022*. Základní škola Nové Město pod smrkem, příspěvková organizace. [Základní škola, Nové Město pod Smrkem, okres Liberec \(zsnmps.cz\)](https://zsnmps.cz)

Středisko výchovné péče Frýdlant. (2021). *Výroční zpráva za školní rok 2020/2021*. [Výroční zpráva 2020/2021.pdf - Disk Google](#)

Tematický akční plán pro řešení předlužení obyvatel obcí LP Frýdlantsko pro období 2019–2022. (2019). Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad vlády ČR. [TAP-predluzenost-Frydlantsko-2019.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Zaťková, S. et al. 2022. *Analýza vztahu mezi školní (ne)úspěšností na ZŠ a SŠ a nezaměstnaností*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj.

Webové stránky:

[Léčba závislosti a její prevence, ADVAITA, z. ú. \(advaitaliberec.cz\)](https://advaitaliberec.cz)

[Liberecký kraj - Člověk v tísní \(clovekvtsni.cz\)](https://clovekvtsni.cz)

[Diakonie Jablonec](#)

[Frýdlant - Liberecký kraj - Čechy - Česká republika - Evropská unie - Město Frýdlant - oficiální stránky \(mesto-frydlant.cz\)](https://mesto-frydlant.cz)

[Maják NMPS z. ú. \(majak-nmps.cz\)](https://majak-nmps.cz)

[Mateřská škola, Nové Město pod Smrkem \(webskoly.cz\)](https://webskoly.cz)

[MAS Frýdlantsko, z.s. - MaSiF - Jizerské hory](#)

[Most k naději \(mostknadeji.eu\)](https://mostknadeji.eu)

[Nové Město pod Smrkem \(nmps.cz\)](https://nmps.cz)

[Romany art workshop](#)

[SVP Frýdlant \(svpfrydlant.cz\)](https://svpfrydlant.cz)

[Základní škola Nové Město pod Smrkem \(zsnmps.cz\)](https://zsnmps.cz)

[2023 LPS LK dospela_detska_leden.xlsx \(kraj-lbc.cz\)](#)

[Pohotovostní služby v oboru zubní lékařství | Odbor zdravotnictví | Liberecký kraj \(kraj-lbc.cz\)](#)

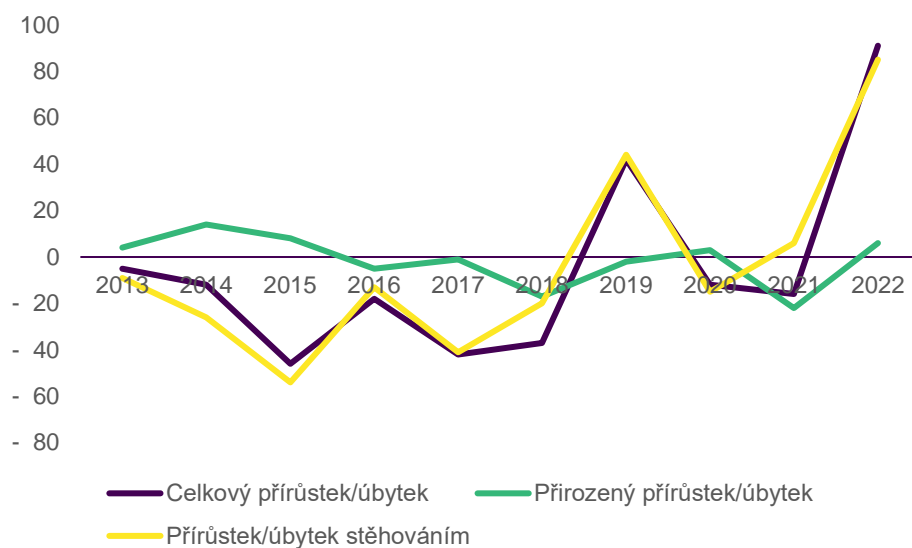
Data:

MVČR. (29. 8. 2023). *Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině*. [Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině - archiv - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#)

[Mapa exekucí \(mapaexekuci.cz\)](https://mapaexekuci.cz)

Přílohy

Graf 11 Přírůstek obyvatel v NMPS mezi lety 2013 a 2022

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 15 Dosažitelní UoZ

UoZ	Dosažitelní 15-64	Rozdíl mezi počtem UoZ a počtem dosažitelných uchazečů	Obyvatelstvo 15-64	Podíl nezaměstnaných osob (%)
VI.23	202	47	2324	6,7
XII.22	226	42	2324	7,9
VI.22	183	40	2324	6,2
XII.21	193	26	2359	7,1
VI.21	223	20	2359	8,6
XII.20	212	17	2389	8,2
VI.20	221	18	2389	8,5
XII.19	181	18	2390	6,8

Zdroj: Portál MPSV

Obrázek 2 Typologie sociálně vyloučených lokalit ASZ

	A	B	C
1 (dům)	Sociálně vyloučený rodinný dům 	Sociálně vyloučený bytový dům 	Bytový dům s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
2 (spojité území)	Skupina sociálně vyloučených rodinných domů 	Skupina sociálně vyloučených bytových domů 	Skupina bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
3 (nespojité území)	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů 	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů 	Lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů

Zdroj: Vališová, 2017

Tabulka 16 Sociální služby

Poskytovatel / zařízení	Forma služby/ časový rozsah	Cílová skupina	Kapacita/počet uživatelů	Počet pracovníků/ úvazky
Pečovatelská služba				
Dům s pečovatelskou službou	Terénní: Po – Pá: 6:00 - 19:00 So – Ne: 8:00 - 12:00 Ambulantní: Po – Pá: 6:30 – 15:00	Osoby se zdravotním postižením Senioři	Terénní, maximální okamžitá kapacita: 3 klienti Ambulantní, maximální okamžitá kapacita: 1 klient	Vedoucí sociální pracovník, pracovní úvazek 0,2 Koordinátorka PS, pracovní úvazek 0,5 Pečovatelka, pracovní úvazek 3,5
Terénní programy				
Člověk v tísni, o.p.s.	Terénní: Po – Pá: 8:00 – 16:30	Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy Osoby v krizi Osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách nebo osoby sociálním vyloučením ohrožené Rodiny s dítětem/děti	Terénní: maximální okamžitá kapacita 6 klientů	Koordinátorka služeb – sociální pracovnice úvazek 0,3 Terénní pracovník v sociálních službách úvazek 5,7
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež				
Maják NMPS, z.ú.	Ambulantní Úterý: 13:00 - 14:30 - klub pro mladší klienty, 14:30 - 17:00 - klub pro starší klienty Středa: 13:00 - 15:00 - klub pro mladší klienty, 15:00 - 17:00 - Klub pro starší klienty Čtvrtek: 13:00 - 14:30 - klub pro mladší klienty, 14:30 - 17:00 - klub pro starší klienty Pondělí: 16:00 - 17:00 - klub pro mladší klienty (9–13 let), 17:00 - 18:00 - klub pro starší klienty (14–26 let) Pátek: 13:00 - 15:00 - klub pro mladší klienty, 15:00 - 17:00 - klub pro starší klienty Terénní: pondělí: 14:00 - 16:00 - Streetwork a individuální poradenství po předchozí domluvě	Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy Osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách Osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy	Ambulantní: Maximální kapacita: 20 klientů Terénní: maximální kapacita 20 klientů	Sociální pracovník (0,1 úvazku) Vedoucí služby pracovník v soc. službách (1,0 úvazku) Pracovník v soc. službách (2,0 úvazky)

Zdroj: Registr poskytovatelů služeb